Ljubljana, ponedeljek, 28. julija 1958

LETO XXIV. Štev. 174

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE »LJUDSKA PRAVICA«

DIREKTOR PODJETJA LEV MODIC

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC

List izhaja vsak dan razen petka · Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 6. OKTOBRA 1934. MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 16-DNEVNIK IN TEDNIK. OD OSVOBODITVE DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK — OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

Nehru za umik

Kalkuta, 27. jul. (AP-Reuter). Na sestanku z novinarji je predsednik indijske vlade Nehru danes izjavil, da nevarnost na Bližnjem in Srednjem vzhodu še ni minila, čeprav se je položaj zboljšal. Izrazil je upanje, da bodo tuje čete kmalu umaknili iz Libanona in Jordanije. Nehru se je izrekel proti mednarodnim varnostnim silam v teh deželah, ker bi utegnile postati vzrok nadaljnjih sporov. Poudaril je, da oboroženih sil ni treba poslati v nobeno deželo brez njene privolitve.

O položaju v Iraku je Nehru dejal, da vsa poročila iz te dežele kažejo, da je sedanji režim »zasnovan na dobrih temeljih, stabiliziran in priljubljen«. Prav zaradi tega pa tudi ne misli, da bo težko dobiti petrolej iz srednjevzhodnih dežel.

Indijski ministrski predsednik je tudi izjavil, da je sprejel predlog Hruščeva o sodelovanju Indije na konferenci najvišjih predstavnikov, če bodo menili, da je sodelovanje Indije potrebno.

DIPLOMATSKA PRIZADEVANJA ZDA

V DVEH SMEREH

ki pa si v svojem bistvu nasprotujeta

Kako pridobiti srednje in manjše dežele v OZN in kako ohraniti sedanje stanje na Bližnjem vzhodu

New York, 27. jul. (Tanjug). — V pričakovanju sovjetskega odgovora na predlog, naj bi prek Varnostnega sveta po redni proceduri pripravili konferenco ministrskih predsednikov, je ameriška vlada na široki fronti začela dvojno politično akcijo, da bi utrdila svoj politični položaj, ki je nevarno ogrožen spričo intervencije v Libanonu. Ena plat te akcije se kaže v prizadevanju, da bi iz vztrajanja na tem, da mora biti sestanek ministrskih predsednikov v okviru Varnostnega sveta, izvlekli kar največ koristi in s tem razpršili splošno nejevoljo spričo vojne intervencije na Bližnjem vzhodu. Takšne pobude pripisujejo vladni krogi odgovoru predsednika Eisenhowerja na poslanico brazilskega ministrskega predsednika Kubička, kakor tudi skupnemu poročilu o razgovorih s predsednikom ganske vlade Nkrumahom, v katerih sta poudarjena vloga in pomen mednarodne organizacije v obravnavanju bližnjevzhodnih vprašanj. Medtem ko republikanska senatorja Whee in Iken v skladu z uradno linijo pričakujeta, da bo poročilo o razgovorih z ministrskim predsednikom Gane prispevalo k temu, da bodo nove dežele bolje razumele ameriško politiko, pa »New York Times« trdi, da mnogi drugi senatorji ne pričakujejo od tega nikakršnega vpliva na arabske države. Dopisniki ameriških časnikov pri ZN pa spet trdijo, bolj na podlagi lastne presoje kot pa na podlagi dejstev, da so ZDA s sklicevanjem na OZN povečale svoj ugled pri mnogih delegacijah manjših in srednjih držav, čeprav hkrati pobijajo trditve, da so se ZDA izognile sklicanju izredne zasedanja Generalne skupščine iz bojazni, da v njej ne bi dobile večine.

Po drugi plati pa se akcija ameriške vlade kaže v Dullesovem potovanju v Evropo. Vladni krogi so zadovoljni, da se je zunanjemu ministru ZDA baje posrečilo ublažiti nejevoljo kanclerja Adenauerja, ki je bila posledica dejstva, da ZDA niso pravočasno obvestile atlantskih zaveznikov o svoji intervenciji v Libanonu in da so zato brez posvetovanja z bonnsko vlado angažirale svoje čete iz Zahodne Nemčije. Pri tem je ostal neznan Dullesov odziv na zahtevo Bonna, naj bi čimprej priznali novo iraško vlado. Čeprav ne podcenjujejo Zahodne Nemčije kot glavnega ameriškega zaveznika v Evropi (Francija se čedalje manj strinja z Ameriko), posvečajo tu vendarle glavno pozornost Dullesovim londonskim razgovorom s predstavniki preostalih štirih članic Bagdadskega pakta, posebej še z Britanijo. Medtem ko bo prvi skupini vlad Dulles nudil moralno pomoč po udarcu, ki jim ga je prizadejala iraška revolucija, bo šlo v razgovorih z londonsko vlado za izgladitev nesoglasij v zvezi s pripravami in skupnim stališčem na morebitni državniški konferenci. Za privclitev v britansko gledišče o tej konferenci bi Dulles v zameno baje zahteval soglasje z ameriškim načrtom o redni proceduri v Varnostnem svetu.

V žitorodnih krajih, v Vojvodini, Banatu in drugod so sredi žetve — sredi dela, ki prinaša ljudem veselje, saj spravljajo pod streho nepogrešljivo hrano, kruh. Pridelki so v večini krajev lepi, čeprav je žito ogrožala suša, marsikje pa so pomagali moderni agrotehnični ukrepi, da je pridelek večji. Spodbudo je pridelovalcem dalo tudi tekmovanje »za čimvečji hektarski donos«. Uspeh ni povečal le dela nasmejanim žanjicam, temveč tudi tekmovalnim komisijam, ki imajo prav tako te dni »polne roke dela«, ko določajo, kdo je bolje uspel

Perspektive sodelovanja

med neodvisno Iraško republiko in Združeno arabsko republiko

Kairo, 27. julija (Tanjug). — Vladni krogi v Kairu zatrjujejo, da za zdaj ni moč pričakovati združitve nove Iraške republike in ZAR v širšo enoto, kakršna je n. pr. zdaj med Združeno republiko in Jemenom. To vprašanje zdaj tudi ni važno, ker je iraška revolucija sama po sebi utrla pot k nadaljnjemu združevanju arabskega sveta. V zvezi z vestmi o bližnji formalni združitvi obeh republik poudarjajo, da je zdaj glavno odvrniti nevarnost spopada na Srednjem vzhodu in tako omogočiti utrditev novega režima v Iraku, kakor tudi okrepitev enotnosti Egipta in Sirije v okviru ZAR. Storjenih je bilo že več konkretnih ukrepov za poglobitev stikov med obema republikama in dogodki v Iraku praktično pomenijo tudi okrepitev ZAR. V znatni meri prispevajo tudi k ureditvi vrste problemov v Siriji.

Med vladama ZAR in Iraka je bil že sklenjen sporazum tako o medsebojni obrambni pomoči v primeru agresije, kakor tudi o okrepitvi gospodarskih in drugih stikov med obema deželama. V Kairu pričakujejo bližnjo izmenjavo gospodarskih misij, ki bi določile podrobnosti gospodarskih stikov. Na drugi strani v Kairu zlasti poudarjajo, da pomeni ustanovitev nove Iraške republike tudi odvrnitev nevarnosti, ki je grozila Siriji od dežel Bagdadske zveze. V Kairu menijo namreč, da je položaj Sirije med Turčijo in dosedanjim Irakom v največji meri grozil njeni neodvisnosti. Zdaj so dani tudi vsi pogoji, da bodo urejeni še skupni problemi petrolejske industrije.

Zaradi vsega tega so v Kairu prepričani, da bo neodvisna Iraška republika znatno pripomogla k zboljšanju medarabskih stikov in utrdila položaj arabskih dežel v mednarodnih odnosih.

Predsednik ZAR Naser je danes govoril na zborovanju v novi železarni v Heluanu. Izjavil je, da arabske dežele zavračajo sleherni obrambni sistem, ki ne bi slonel na načelih Arabske lige. Ponovno je potrdil, da bi »sleherno agresijo zoper katerokoli arabsko deželo imeli za napad, naperjen na Združeno arabsko republiko«. Pozval je vse državljane ZAR, naj delajo v duhu solidarnosti, da bi povečali proizvodnjo in zboljšali življenjski standard.

Kakor v Nikoziji na Cipru so se Britanci zdaj v jordanskem Amanu razvrstili s svojimi mitraljezi in metalci min kar po strehah mestnih hiš

Italijanska konkurenca na ležiščih nafte tudi v južnem Maroku

Rim, 27. jul. (Tanjug). — S sklenitvijo sporazuma z Marokom o petrolejskih koncesijah črpanja in rafiniranja nafte v Maroku se je Italija pojavila kot konkurent zahodnih petrolejskih družb tudi na nahajališčih nafte v Sahari.

Italija je zagotovila Maročanom znatno ugodnejše pogoje. — Sporazum določa mešano petrolejsko družbo in izgradnjo rafinerije. Od čistih dohodkov bo 50 odstotkov dobil Marok na račun raznih taks, ostalih 50 odstotkov pa si bosta obe deželi delili na pol in pol.

FRANCOSKI NAČRTI O »TRETJI SILI«

De Gaullova prizadevanja

da se uveljavi tudi na mednarodnem torišču

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, 27. jul. — Odgovor generala De Gaulla na poslanico predsednika Hruščeva je vzbudil v glavnih mestih evropskih dežel, sodeč po poročilih agencij, in tudi v samem Parizu precejšnje presenečenje, v Londonu in Washingtonu pa še slabo razpoloženje. Čeprav je bilo stališče francoske vlade v glavnem znano, kakor je bil znan tudi odpor proti kraju, okviru in sestavi konference, je ton, ki ga je uporabil general De Gaulle v svojem odgovoru, vzbudil pozornost političnih opazovalcev. Predvsem opozarjajo, da De Gaulle ni skušal prikriti svojega gledišča s frazami; ton njegovega govora je jasen in nedvoumen. Ne kraj, ne način, ne pogoji, ne sestava sestanka, ki jih predlagata London in Washington, ne ustrezajo zamisli predsednika francoske vlade, ki je zahteval tisto, kar je zahteval Hruščev v svoji poslanici, namreč sestanek predsednikov vlad v Ženevi ali kje drugje v Evropi.

Tako, pripominjajo v tukajšnjih krogih, francoska vlada prvikrat dokaj jasno poziva predsednika sovjetske vlade, naj se pridruži njenim tezam. De Gaulle sprejema prvotni predlog Hruščeva, a mu prikrito očita, da je spremenil svoje mnenje, ko je privolil v protipredlog Londona in Washingtona. De Gaulle v zaključnem delu svojega odgovora uporablja za korespondenco predstavnika zahodnega bloka z vodilno vzhodno silo nov ton: »Nihče kakor vi, gospod predsednik, ne bo tako dobro razumel pomena posvetovanj, ki jih bo začela francoska vlada, kajti Rusija, kakor tudi Francija, ve, da se usoda Srednjega vzhoda tiče neposredno vse Evrope.«

Ta novi ton, ta očitna opozicija Washingtonu in Londonu, poziva na evropsko solidarnost. V tej zvezi daje akcija, ki jo je sprožila francoska vlada v glavnih mestih evropskih dežel, povod za domnevo, da De Gaulle ne namerava ostati v okvirih že tradicionalne francoske politike glede na atlantske zaveznike. Začeli so že govoriti o »tretji sili«, o »evropskem bloku«, ki ga namerava voditi Francija.

V De Gaullovem odgovoru je poudarek jasno na Evropi: sestanek naj bi bil v Evropi; Francija se bo posvetovala s svojimi evropskimi zavezniki; usoda Bližnjega vzhoda je neposredno povezana z usodo evropskih dežel.

Istočasno z objavo francoskega odgovora predsedniku Hruščevu je razvil De Gaullov zunanji minister Murville živahno diplomatsko dejavnost. Danes se mudi v Rimu, v torek bo v Bonnu. V Parizu pričakujejo Fanfanijev obisk, izraelski veleposlaniki v Parizu, Londonu in Washingtonu so se sestali v Parizu, francoski veleposlaniki v Turčiji, Grčiji in na Holandskem so dobili navodila, naj obveste vlade teh dežel o francoskem stališču. V Parizu ne prikrivajo namenov, da bi se Francija na sestanku predsednikov vlad pojavila kot predstavnik evropskih dežel, da bi pred Ameriko, ZSSR in Veliko Britanijo zagovarjala evropska gledišča in koristi. Francoska diplomatska dejavnost v glavnih mestih evropskih dežel, zadnje dni tako živahna in dinamična, ima ta namen, da evropskim vladam ponovno pojasni francosko stališče, da dobi privolitev enih, da pomiri druge, ki so vznemirjeni, in da nevtralizira opozicijo tretjih.

Bogdan Pešić

Intervencija ovira

mirno ureditev razmer v Libanonu

Bejrut, 27. jul. (Poročilo posebnega dopisnika Tanjuga). — Štiri dni pred začetkom parlamentarnih volitev, ki naj bi bile v načelu po sklepu predsednika skupščine Ose irana 31. avgusta, je politični položaj v Libanonu manj zamotan, kakor je bil doslej. Sodeč po izjavah vladnih in opozicijskih krogov sedanja kriza, ki jo je povzročil prihod ameriških čet, polagoma pojema.

Bejrutska javnost izraža mnenje, da se bo nadaljevalo prizadevanje, da bi našli politično ali nepolitično osebnost, ki bi lahko dobila glasove obeh nasprotujočih si strani. Tisk največkrat omenja imeni Alfreda Nakaše kot kandidata vladnih krogov in Bešare el Hurija kot opozicijskega kandidata. Oba politika sta že bila predsednika republike. Seveda se vsak dan pojavljajo imena novih kandidatov. Vladni poslanci imajo vsak dan sestanke, na katerih si prizadevajo najti osebnost, ki bi si lahko zagotovila glasove vseh vladnih pristašev, če že ne tudi opozicijskih.

Sodeč po vesteh iz opozicijskih virov, kaže, da ni izključeno, da se bodo vladni in opozicijski krogi sporazumeli o kandidatu. Predsednik Šamun ne bi nasprotoval kandidiranju skupne nepolitične osebnosti. Po informacijah iz istih virov pa kaže, da volitev ne bo, dokler ne bodo preklicani odloki o aretaciji nekaterih opozicijskih poslancev. Vlada bi morala tudi formalno zagotoviti, da se bodo ameriške čete po volitvah umaknile iz Libanona. Prav to pa potrjuje trditev, da je prihod ameriških čet v Libanon dejansko znatno poslabšal položaj. Ameriške čet so namreč prišle v deželo v trenutku, ko je bila kriza že na pragu ureditve. Vse kaže, da je Murphy na sestanku z Džumblatom izjavil, da se bodo ameriške čete res umaknile, brž ko bo libanonska vlada to zahtevala.

Razvoj občin kot komunalnih samouprav

Izjava sekretarja sekretariata za zakonodajo in organizacijo oblasti ZIS dr. Lea Geršković za »Ljudsko pravico«

»Obdobje od decembra dalje,« je rekel dr. Geršković, »je prekratko, da bi lahko določno ugotovili bodisi pozitiven, bodisi negativen razvoj. Toda sprejem predpisov o pristojnosti decembra 1957 je bil obrazložen s tem, da so občine že tedaj postale dejansko zelo samostojne in dovolj sposobne družbene in politične skupnosti, ki znajo samostojno obravnavati določene probleme s svojega področja.

Zato so bile določene omejitve glede pristojnosti, sprejete s predpisi 1955, dejansko ovira za razvoj komun in tako je razširitev njihove pristojnosti bila posledica razvoja in možnosti naših občin. Potemtakem so občine na podlagi teh predpisov dejansko zaključevale razvojni proces, ki se je začel 1955. leta. Danes lahko mirne duše rečemo, da so občine v pravem smislu te besede temeljna družbena in politična skupnost in da znajo obravnavati vse probleme s svojega področja.

Pomanjkljivosti posameznih občin se ne kažejo več v njihovem pravnem položaju, marveč v gmotnih in kadrovskih možnostih. Premagovanje teh težav pomeni dejansko proces našega gospodarskega in družbeno-materialnega razvoja. Mimo tega imamo nekatere občine, pri katerih njihov obseg še vedno ni docela stabiliziran, ker so še vedno premajhne in nerazvite, da bi ohranile svoje funkcije, po drugi strani pa bi sleherna razširitev onemogočila delovanje demokratičnega mehanizma. Zato je pri njih gmotni problem povezan s teritorialnim formiranjem in ne gre samo za teritorialno formiranje. V bistvu gre namreč za to, da je za določeno število občin komunalna ureditev stvar perspektive, ne pa sedanjega stanja.«

»Komuna ima svoje določene funkcije. Kako jih izvaja glede na podjetja in v čem je glavna vloga zborov proizvajalcev?«

Dr. Geršković je na to odgovoril:

»Odnos nad komuno in podjetjem je še vedno eden izmed najbolj bistvenih problemov našega družbenega razvoja. Naš gospodarski mehanizem, ki sloni na planiranju v gospodarstvu in na blagovni proizvodnji, zahteva samostojnost gospodarske organizacije, ki ima svoj splošni družbeni položaj ne glede na komuno in ta organizacija je dejansko obče družbena organizacija, ne pa samo institucija določene komune. Po drugi strani pa je naša komuna družbena skupnost asociacija proizvajalcev, ki nujno upravlja gospodarstvo na svojem področju.

Pri nas še ni dovolj jasno preciziran odnos med družbenim upravljanjem gospodarstva kot celote na določenem področju in upravljanjem posameznih gospodarskih organizacij. Pri tem so določena protislovja, ki v bistvu temelje na protislovju med splošnimi in osebnimi interesi, ker v gospodarski organizaciji, prek katere proizvajalci uresničujejo svoje pravice do osebnega dohodka, prihajajo do izraza tudi določeni osebni elementi, medtem ko komuna predstavlja družbene koristi, družbo kot celoto. Protislovja nastajajo v zvezi z vprašanjem, kdo naj dobi presežno delo, ustvarjeno v gospodarski organizaciji, in kako je treba le-to razdeliti. Toda kljub temu je komuna najprimernejša oblika za odstranitev tega protislovja, prav zato, ker jo neposredno upravljajo proizvajalci, ki lahko spoznajo skupne koristi in vplivajo na to, da bo tem koristim zadoščeno.

Pri tem si posebej prizadevajo zbori proizvajalcev, v katerih so gospodarske organizacije ravno zastopane. Zato v vsakdanjem življenju protislovja med komunami in gospodarskimi organizacijami rešujemo prek celotnega demokratičnega mehanizma ljudskega odbora in njegovih svetov. Toda protislovij ni v sistemu. Potrebna je vrsta družbenih norm, pa tudi politična zavest, da bi ta mehanizem lahko pravilno deloval, zakaj nevarna utvara je, če kdo zahteva, naj bi vse te odnose kar čez noč uredili z nekakšnimi predpisi. V tem odnosu med komuno in podjetjem in v rešitvi le-tega je bistvo našega razvoja.«

K.

VREMENSKA NAPOVED

za ponedeljek, 28. julija

Pretežno sončno z delno oblačnostjo. Temperature ponoči med 10 in 15, v Primorju 20, najvišje dnevne med 28 in 32° C.

Napoved za Jadran: pretežno sončno.

Preko Azorov, Biskajskega zaliva in Zahodne Evrope se gibljejo valovi frontalnih motenj. Prvi val je danes dosegel naše kraje, vendar je povzročil le prehodne pooblačitve. Naslednji val, ki je nad Biskajskim zalivom, pa se pomika proti severovzhodu.

Brigadirje Tuzlansko-zvorniške brigade kaj malo motita voda in blato. Nasip mora biti narejen, prej pa je še treba urediti strugo potoku

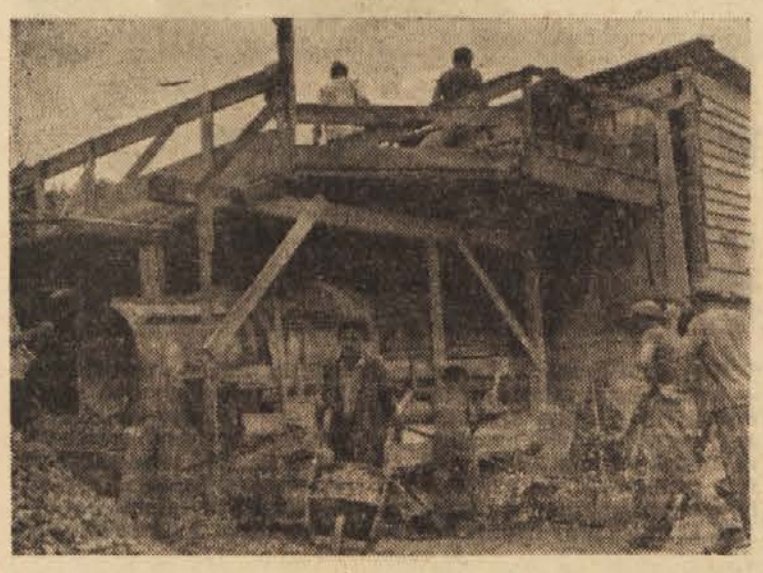

V kamnolomu Mačkovci dela Druga kutinska brigada, ena izmed najpožrtvovalnejših mladinskih delovnih brigad na avto cesti. Dnevno presegajo normo tudi do 280 %. Gramoz, ki ga pridobivajo v tem kamnolomu, vozijo na traso avto ceste pri Kronovem

POZRTVOVALNO IN NAPORNO DELO MLADINSKIH BRIGAD NA AVTO CESTI

BOJ V MOČVIRJU

»Kje na trasi avto ceste so najtežji delovni pogoji?« smo vpraševali v tehničnem odseku glavnega štaba mladinskih delovnih brigad.

»Težke delovne pogoje imajo v Šentjurju, kjer grade usek v skalnato steno, prav tako tudi v Poljanah, na odseku Gmajna—Grmovje se graditelji bore z močvirjem. Na teh mestih in še nekaterih drugih moramo napre-zati vse sile, če hočemo dokončati dela v določenih rokih.«

*

Sredi livade, blizu Grmovja, zarasle z nizkim jelševjem, značilno podobo močvirnatih tal, se dvigajo kupi nametane prsti. Brigadirji Tuzlansko-zvorničke brigade, stoječ do kolen v vodi, zasekavajo skoraj pet metrov široko in približno dva metra globoko korito. Urejujejo strugo potoku, pa ne samo to, z urejeno in poglobljeno strugo bo tudi močvirnost tal manjša.

»Vse do konca maja smo morali delati predvsem na čiščenju terena, na njegovem izsuševanju ter površinski drenaži, če smo hoteli začeti z deli na trasi avto ceste. Projektant je sicer predvidel na tem odseku močvirnata tla in smo bili tudi pripravljeni na to, da se bomo morali spoprijeti z močvirjem, presenetilo pa nas je močvirje na odseku Hudenje—Bela cerkev, kjer ga nismo pričakovali. Zato smo morali opraviti samo površinske drenaže 50% več, kot jo je predvidel projektant,« nam je pripovedoval šef tega odseka, na katerem gradi gradbeno podjetje »Partizanski put« iz Beograda.

Brigade so se znašle v težkem položaju. Delo v neprestanem blatu in vodi je naporno. Razen tega so morale vnesti v svoje delovne plane še nepredvidene melioracije na odseku Hudenje—Bela cerkev. Določeni roki za posamezna dela so bili v nevarnosti, da ne bodo izpolnjeni. Na sekcijah in v štabih so mrzlično razpravljali. Kaj storiti? Glavni štab mladinskih delovnih brigad se je odločil, da z novimi brigadami okrepi ta del fronte. Tehniki in strokovnjaki podjetja »Partizanski put« so predlagali nekatere spremembe projekta, ki so bile sprejete. Sledil je silovit juriš brigadirjev ob pomoči strokovnega osebja ter koncentrirane tehnike. Brigade so visoko prekoračevale normo.

Zdaj, ko slavijo ljudje z avto ceste svoje prve delovne uspehe nad premaganim močvirjem, so rezultati te borbe že vidni. Zravnane in utrjene je že 27.000 m² posteljice nove avto ceste, na katero so začeli polagati sloj tampona, nanj pa bo prišla betonska plošča. V bližini Bele cerkve so jo že začeli polagati, njen beli trak pa se bo iz dneva v dan podaljševal proti Zagrebu.

*

Gledal sem jih pri delu na trasi. Do gležnjev pogreznjeni v blato, potnih čel in zagorelih obrazov. Tu dela Tuzlansko-zvorniška brigada. V njenem sestavu je 137 brigadirjev iz vrst bosenske kmečke in delavske mladine. Starost mladincev in mladink je od 14 do 25 let. Vsi pa čutijo, da so ena družina, en delovni kolektiv, ki ima skupne cilje in naloge. Na gradbišču je vedno vsa brigada. Tako tudi na odmoru in razvedrilu. Ko so prišli, je bilo med njimi še 13 nepismenih mladincev. Zdaj je tudi mali 15-letni Ređo Mojanović prvikrat napisal pismo s pozdravi z avto ceste.

*

Kot nekoč v dneh narodnoosvobodilne borbe, ko so se partizanske brigade proslavljale z junaškimi dejanji, se zdaj uvrščajo v seznam udarnih mladinskih brigad nova in nova imena. Tuzlansko-zvornički se pridružujejo Titovo-užička, vojvođanska »Olge Petrovne«, prištinska »Eminga Durakija«, druga kutinska, beograjska študentska »Nikola Tesla« in še in še. Glas o njihovih uspehih in zmagah se širi po vsej trasi in po vsej domovini. Koliko pa je neimenovanih mladih delovnih junakov, ki z združenimi močmi ustvarjajo vse te zmage nad prirodo. Kdo jih bo štel? Tu se ustvarja nov svet — tu je mladost — podoba jutrišnjega dne.

MG

Nujno je sistematično zatiranje vseh nalezljivih bolezni

Sekretar za zdravstvo ZIS o boju proti otroški paralizi

Beograd, 28. julija. — Na željo sodelavcev »Tanjuga« je sekretar za ljudsko zdravje Zveznega izvršnega sveta dr. Herbert Kraus odgovoril na več vprašanj o borbi proti otroški paralizi in drugim nalezljivim boleznim.

Med drugim je dejal, da ni edina nevarna nalezljiva bolezen le otroška paraliza, temveč terjajo vsako leto tudi druge nalezljive bolezni, kot davica, oslovski kašelj, tetanus itd. številne žrtve predvsem med otroki. Čeprav imamo za te bolezni zelo uspešno protisredstvo — vakcinacijo, je obolevnost še številna, ker ljudje ne dajejo polnoštevilno cepiti svojih otrok. V bodoče naj bi se upravni odbori zdravstvenih institucij, šolski odbori, sanitarna inšpekcija in druge organizacije in društva še bolj zavzela, da bi ta cepljenja vsepovsod res množično izvedli.

Ko je dr. Herbert Kraus govoril o problemu poliomyelitisa v naši državi, je dejal, da v primerjavi z drugimi državami število obolelih niti ni tako zelo zaskrbljujoče, vendar pa stavlja borbo proti otroški paralizi v ospredje dejstvo, da zapušča ta bolezen izredno hude posledice, v mnogih primerih pohabljenost za vse življenje. Glede preventivnega cepljenja je dr. Kraus navajal primer Slovenije, ki je izvedla vakcinacijo otrok od tretjega meseca do šestega leta starosti. Navajal je, da sta bila letos v Sloveniji doslej le dva primera te bolezni, ko sta zbolela dva necepljena otroka, medtem ko je bilo v vseh drugih republikah skupaj 87 primerov obolenj.

V odgovoru na vprašanje, kako je z vakcinacijo v drugih republikah, je dr. Knaus pojasnil, da je Slovenija prva začela s to akcijo zato, ker so bili kraji v Sloveniji od 1953 dalje najhuje prizadeti zaradi te bolezni. V Sloveniji je vsak leto nad 10.000 prebivalcev obolelo naimanj dvakrat toliko ljudi za poliomyletisom, kot je bila sicer povprečna obolevnost v Jugoslaviji. Tu je bila torej neposredna epidemiološka indikacija za cepljenje otrok, medtem ko v drugih republikah ni bilo tega primera. Na koncu je dr. Knaus podrobno obrazložil nujnost, da zdravstvena služba vsepovsod budno spremlja razvoj te bolezni, da bo moč ob eventualni nevarnosti takoj izvesti akcijo za cepljenje otrok, zlasti v velikih mestih in v industrijskih središčih, če bi to zahtevalo epidemiološko stanje. Po republikah naj bi osnovali komisije za borbo proti poliomyelitisu, ki naj bi pripravile vse potrebno za eventualno cepljenje.

Vroče poletje, ohladitev šele v septembru

Najnovejše napovedi meteorologa Borisa Koljčickega

V letošnjem geofizikalnem letu meteorologi vsega sveta proučujejo možnosti in iščejo metode, da bi bile vremenske napovedi v prihodnje bolj zanesljive. V naši deželi sodeluje v tej akciji kakih 100 sinoptičnih postaj, več posebnih observatorijev, hidrometeoroloških zavodi ter mnogo amaterskih meteorologov.

Beograjski dopisnik »Ljudske pravice« se je obrnil na našega uglednega meteorologa Borisa Koljčickega, ki že več let uspešno napoveduje vreme, z vprašanjem, kakšno vreme se nam obeta v letošnjem poletju. Koljčicki je rekel:

»Letošnje leto s kulminacijo sončnih peg in velikimi motnjami na površini sonca ni bilo slučajno razglašeno za geofizikalno leto, saj so strokovnjaki napovedovali, da bodo nastale letos velike spremembe in motnje v ozračju. To se je tudi zgodilo.

Če analiziramo vreme v minulem obdobju, lahko ugotovimo, da je prišlo pozimi v temperaturi do velikih kolebanj in pojavov, ki jih po pravici lahko imenujemo vremenske anomalije. Takoj moramo omeniti izredno topel februar, ko je znašala povprečna temperatura 7 stopinj, v marcu pa 6 stopinj, vtem ko smo imeli letos v marcu povprečno samo 2°. Tako hladnega marca naša meteorološka služba še ni zabeležila. Letos smo imeli zelo zgodnjo pomlad, po februarski pomladi pa se je ozračje znova ohladilo, v marcu je pritisnil občuten mraz s snežnimi meteži. Takšno vreme v marcu je zelo redko, zlasti po mili zimi s toplim februarjem, kakršna je bila letošnja.

Po takšnem razvoju vremena in gibanja temperature pozimi in spomladi ter ob upoštevanju občasnega vpliva sončnih peg lahko pričakujemo vroče poletje s hudo vročino, zlasti v avgustu in tudi še v začetku septembra. Ozračje se bo ohladilo šele med 20. in 25. septembrom. Da bo letošnje poletje večinoma vroče, kažejo mnoga dejstva. Prvič, stara meteorološka statistika je ugotovila, da so bila v določenih časovnih presledkih po 45 let v večjem delu Evrope izrazito vroča poletja. Takšna poletja so bila v letih 1878, 1923, 1868 in 1913. Zato je verjetno, da bo tudi letošnje poletje vroče. Razen tega so sončne pege letos dosegle kulminacijo. Tudi mnoge druge okoliščine kažejo, da bo letošnje poletje zelo vroče.«

»Rad bi še omenil,« je rekel na koncu Koljčicki, »da mislim, da v najbolj vročem delu poletja ne bo hude suše, ker preživljamo tako imenovano ‚vlažno obdobje', ki se je začelo nekako v letu 1953/54. Takšno obdobje traja izmenoma s suhim 10 do 12 let. Suše so redke in razmeroma kratkotrajne, ker dostikrat dežuje. V letošnjem poletju bomo torej imeli tudi dovolj deževnih dni, ko se bo ozračje ohladilo.«

Ladja »Master Dascalos« splovljena

Reka, 27, jul. (Tanjug). Za londonsko pomorsko družbo »Ocean Ship Agency« so danes v reški ladjedelnici »3. maj« splovili ladjo »Master Dascalos«. Za to družbo so v tej ladjedlnici zgradili že tri velike tovorne ladje in eno jahto.

»Master Dascalos« ima nosilnost 13.000 ton, dolg je 152,5 m in širok malone 19 m. Ladjo poganja motor 5600 KM, ki zmore hitrost 14,5 vozla.

S SEJE ZVEZNEGA VRHOVNEGA SODIŠČA

Pravni položaj v stanovanju

Za prostovoljno zamenjavo stanovanja ne zadostuje samo soglasje osebe, ki ima stanovanjsko dovoljenje

Beograd, 23. jul. (Tanjug). — Na splošni seji Zveznega vrhovnega sodišča je bilo sprejeto pravno tolmačenje, da zakonski drug osebe, na ime katere se glasi stanovanjsko dovoljenje, lahko prek upravnega spora nasprotuje morebitni zamenjavi stanovanja.

Da bi zaščitili svojo pravico do uporabe stanovanja, lahko upravni postopek zoper zamenjavo stanovanja začno tudi člani gospodinjstva nosilca pravice do stanovanja. Zavrnjeno je bilo pojmovanje, da za prostovoljno zamenjavo stanovanja zadostuje samo soglasje osebe, ki ima stanovanjsko dovoljenje.

Čeprav uredba o upravljanju stanovanjskih hiš ne daje odgovora na to vprašanje in se nanaša samo na stanovalce, je v njej poudarjeno, da se v primeru stanovalčeve smrti pogodba o zakupu stanovanja prenese na ostale člane njegovega gospodinjstva. To se nanaša predvsem na zakonskega druga in člane ožje družine nosilca stanovanjskih pravic. Nosilec stanovanjskih pravic ne dobi stanovanja kot individuum, marveč kot predstavnik vseh članov gospodinjstva. To potrjuje tudi dejstvo, da stanovanja dodeljujejo na podlagi števila, starosti in potreb vseh članov gospodinjstva, ne pa samo na podlagi potreb nosilca stanovanjskih pravic. Kar zadeva pravni položaj v stanovanju, je povsem postranskega pomena, kdo je nosilec stanovanjskih pravic, ker lahko vsi člani gospodinjstva trajno in neovirano uporabljajo določeno stanovanje.

V primeru, da eden ali več članov skupnega gospodinjstva meni, da je z upravnim aktom o zamenjavi stanovanja kršena njihova pravica do stanovanja, lahko nastopijo kot tožitelji v upravnem sporu. To je zlasti važno zavoljo tega, ker stanovalec lahko poskusi ogroziti zakonite pravice ostalih članov gospodinjstva do stanovanja. Tako bi na primer nosilec stanovanjskih pravic lahko iz špekulativnih namenov zamenjal večje stanovanje za manjše, stanovanje z boljšimi higienskimi pogoji za slabše stanovanje v tem pogledu in podobno.

Zvezno vrhovno sodišče sodi, da je nosilec stanovanjskih pravic zakoniti zastopnik družinskega gospodinjstva, kakor tudi koristi slehernega člana le-tega vse dotlej, dokler koristi ne pridejo navzkriž. O prostovolini zamenjavi stanovanj ni treba obvestiti vseh članov gospodinjstva. Če je kak član družine med upravnim postopkom ali upravnim sporom nasprotoval zahtevi nosilca stanovanjskih pravic, mu bo priznana pravica stranke oziroma tožitelja. Če pa je postopek končan, član gospodinjstva ne more več nastopiti kot stranka z zahtevo po obnovi postopka.

MNENJA - KRITIKA - POLEMIKA

Koga bomo izbrali v upravni odbor

Nekatere pomanjkljivosti v družbenem upravljanju v zdravstvu — V upravne odbore več ljudi z manj funkcijami!

Ko poteče mandatna doba članom upravnih odborov zdravstvenih ustanov, je čas pomisliti na nov izbor, na to, kdo naj v prihodnjih dveh letih deluje v družbenih organih. Od dobrega premisleka in pravilne presoje je v marsičem odvisno bodoče delo in nadaljevanje tradicij, ki se že ponašajo z velikimi uspehi.

Na eni izmed sej poslušam:

»Predlog za potrditev novih članov upravnega odbora te in te zdravstvene ustanove: za socialno zavarovanje direktor, za SZDL znan funkcionar, za ta zavod direktor, za ono ustanovo vodilni uslužbenec, za neko naslednjo institucijo šef itd.«

ALI NI PRI TEM NEKAJ OPORTUNIZMA?

Sama znana imena — res taka, ki že sama po sebi zagotavljajo, da bo upravni odbor močna institucija, da bo njegovo delo odlično. Toda...

Toda prav teh imen ni slišati prvikrat v zvezi s predlogom za novoimenovane člane upravnega odbora. Če se prav spominjam, je bil dobršen del teh tovarišev naveden že na minuli seji v predlogu za neko drugo in še za neko tretjo zdravstveno ustanovo. Razen tega pa vemo, da je sleherni od njih vezan še v raznih družbenih organizacijah in na drugih torišćih javnega udejstvovanja.

Eno je, kako naj en človek zmore toliko nalog, toliko zadolžitev.

Drugo — ali ni čutiti razen želje, da dobi zdravstvena ustanova v upravni odbor res agilne člane, tudi oportunizma, ki se glasi: »Če ne bo mogel imenovani na sleherno sejo, bo pa odlično zalegel glede na svoj položaj, če bo treba podrezati za dodatna sredstva, urediti to ali ono težavnost...«

In tretje: pride mi na misel mlad človek, ki se ga spominjam z nekega sestanka osnovne organizacije ZK. Do srca mu je šla kritika sekretarja, da člani ZK ne sodelujejo dovolj v javnem življenju, v organih družbenega upravljanja. Takrat mi je med sestankom prišepnil: »Kako pa naj sodelujem, saj me nihče ne povabi. Ali naj se sam ponujam?«

Res, ali ni bojazni, da bo del mladih ljudi, ki še ni obremenjen z desetinami funkcij, obstal nekje ob strani, če se bo taka težnja zdravstvenih ustanov za formiranje »reprezentativnih« upravnih odborov še nekoliko razširila?

ORGANIZACIJE NAJ ODLOČIJO, KDO BO ZASTOPAL DRŽAVLJANE

Sedaj, ko večini upravnih odborov zdravstvenih ustanov poteka mandatna doba, je čas pomisliti na te stvari. Vse drugačen bi bil izbor članov upravnih odborov, če bi zdravstvene ustanove dejansko prepustile organizacijam in institucijam, da same priporočijo člane, ki naj zastopajo državljane v organih družbenega upravljanja v zdravstvu. V tem primeru bi prišla bolj do izraza logična presoja, da ni moč enega samega vodilnega tovariša vpreči prek zmogljivosti in ga imenovati kar v tri, štiri ali še več organov. Organizacije bi poiskale razne ljudi, ne le vodilnih, ki bodo tudi kos nalogam družbenega upravljanja in ki so pripravljeni sodelovati, pa so doslej nekako stali ob strani.

Lahko rečemo, da s tem zdravstvene ustanove ne bodo prikrajšane. Primer, ki govori, da to niso samo prazne besede: Ta hip zaseda upravni odbor ene največjih zdravstvenih ustanov v Ljubljani. Pod točko razno berejo dopis okrajnega odbora SZDL:

»Prosimo Vas, da nam po točkah (navedene so od a do l) opišete delo Vašega upravnega odbora... navedite kritične momente in slabosti... za odbor SZDL, tovariš ta in ta.«

Iz izkušenj vem, da bo to poročilo služilo za analizo važnega problema, kakršen je družbeno upravljanje v zdravstvu.

Trenutek traja na seji tišina. Nato se oglasi prvi: »Sproti smo pošiljali zapisnike sej na vpogled odboru SZDL.«

Drugi: »V našem odboru bi moral biti tudi predstavnik SZDL.«

Tretji: »Saj je bil imenovan, toda na seje ni hodil.«

Potem pa še ugotovijo, da je prav tovariš, ki pošilja dopis, član njihovega upravnega odbora.

KAJ BI BILO, ČE BI VSI DELALI TAKO

To je droben primer, ki brez komentarja veliko pove in ki je vsekakor vreden, da pogledamo nanj s kritičnimi očmi. Če je to osamljen primer, potem še ni tako hudo. Če pa se taka praksa ponavlja, potem delo ni v redu. Le slabo so zastopani državljani v družbenem upravljanju prek takih predstavnikov, ki ne prihajajo na seje in vprašujemo se, kakšno bo poročilo na sestanku organizacije, na zboru volivcev, kajti sodelovanje v družbenem organu ni le formalna ali častna naloga, temveč dolžnost, ki bi jo bilo treba spolnjevati s polno odgovornostjo.

Potem pa še to — kakšna bo analiza družbenega upravljanja, če bo napravljena zgolj na osnovi poročil? Ne more biti drugačna kot papirnata, odmaknjena od življenja, prav gotovo vse drugačna, kot bi bila, če bi jo pisali na osnovi opažanj in mnenja članov, ki bi v upravnem odboru sodelovali in delali s polno odgovornostjo. Korist take analize bi bila nedvomna, bila bi v pomoč organom družbenega upravljanja pri bodočem delu.

DOBRO NADALJUJMO, KAR JE BILO USPEŠNO ZAČETO

Družbeno upravljanje v zdravstvu predstavlja trdno zgradbo, grajeno na solidnih temeljih, kakršne predstavlja široko sodelovanje velikega števila državljanov, ki s svojim znanjem, prizadevanjem in pobudo pomagajo k izboljševanju dela zdravstvene službe. Navedene kritične pripombe teh temeljev ne izpodkopavajo — kažejo le nekaj pomanjkljivosti, ki jih ne bo težko odpraviti, če bomo mislili nanje, ko izbiramo člane upravnih odborov in ko težimo za izboljšanjem dela v organih družbenega upravljanja. *Marija Namorš*

Komisija za uslužbenske zadeve Okrajnega ljudskega odbora Celje

razpisuje

naslednja delovna mesta za:

— **načelnika tajništva za občo upravo.** — Pogoji: visoka ali višja strokovna izobrazba in najmanj 5 let prakse v upravni službi.

— **strojepisko** v tajništvu za občo upravo. — Pogoji: nižja strokovna izobrazba z najmanj enoletno strojepisno prakso.

— **administrativnega inšpektorja** — Pogoji: višja ali srednja strokovna izobrazba in najmanj 5 let prakse v upravni službi.

Pravilno kolkovane prošnje z vsemi predpisanimi dokumenti vložite pri podpisani ustanovi do 10. avgusta 1958.

Okrajni ljudski odbor Celje — Komisija za uslužbenske zadeve

Ciprske aretacije

Kratka vest se je malone izgubila v morju vesti s Srednjega vzhoda, ki preplavljajo zaskrbljeno svetovno javnost. Na Cipru so namreč v torek aretirali 1400 Grkov in 50 Turkov. Britanski guverner Foot je rekel, da naj bi te množične aretacije preprečile državljansko vojno. Guverner je očitno pomislil na vsakdanja medsebojna krvava obračunavanja med Grki in Turki. Pri teh obračunavanjih je bilo v nekaj dneh nekaj deset mrtvih. Dogodki so začeli vzbujati zaskrbljenost. Toda upravičeno se vsiljuje vprašanje, ali je ciprsko prebivalstvo zakrivilo te nemire in ali sodijo množične aretacije Grkov v vrsto tistih nujnih ukrepov, ki bi jih morale angleške oblasti storiti za ureditev razmer na tem nemirnem otoku?

Da bo odgovor na to vprašanje čim popolnejši, moramo upoštevati dva momenta, po katerih se je ravnala britanska vlada, ko se je odločila za ta ukrep. Prvi je zadnji britanski načrt o Cipru, drugi pa vojaška intervencija Velike Britanije na Bližnjem vzhodu. Kakor je izjavil pred dvema dnevoma v Spodnjem domu minister za kolonije Lennox Boyd, »je predsednik vlake Macmillan razočaran, ker ni videti nobenega napredka glede sestanka s predsednikoma vlad Grčije in Turčije«. Grčija se namreč upira takšni ureditvi ciprskega vprašanja, da bi otok razdelili, ker stoji na stališču samoodločbe ciprskega prebivalstva in ker je prepričana, da sta sprti strani, ki naj se pogajata, samo Cipрčani, ki zahtevajo svoje pravice, in angleške kolonialne oblasti.

Grki so prepričani, da gre za poskus zastrašiti Grke na Cipru. Razen tega je cilj množičnih aretacij na Cipru politični pritisk, kakor je bilo rečeno v grškem protestu, izročenem britanski vladi. V Atenah tudi menijo, da so te aretacije tudi v zvezi z zahtevami, ki jih je slišati v Turčiji, da bi na Ciper poslali tudi turško policijo, »da bi pomagala britanskim oblastem vzdrževati red«.

Ciper je bil razen tega za Veliko Britanijo glavna odskočna deska za intervencijo v Jordaniji. Množičnih aretacij torej ni moč ločiti od te nesimpatične vloge otoka. Razumljivo je, da Grki z ogorčenjem in nejevoljo sprejemajo neprijetne vesti s Cipra. V protestu grške vlade, izročene generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu, je poudarjeno, »da zakonitosti in reda ni moč vzpostaviti s krivico in samovoljnimi ukrepi«.

Na glede na nagibe, po katerih so se ravnale britanske oblasti s temi aretacijami, očitno niso napravile usluge ureditvi ciprskega vprašanja. Če Macmillanova ponudbe »še zmerom drži«, kakor trdi to Lennox-Boyd v prepiru z laburisti, ki se ne strinjajo s temi aretacijami, tedaj je težko reči, kako bi mogli vskladiti nove represivne ukrepe z željo po pogajanjih. V. I.

Preizkus »čiste« jedrske bombe znova odložen

Washington, 27. jul. (AFP). — Delegacija ZDA v OZN je javila generalnemu sekretariatu, da so »odgodili poskus z jedrskim orožjem z zmanjšano radioaktivnostjo«. Svojčas so ZDA povabile na ta poskus nekatere tuje opazovalce. Poskus bi moral biti konec julija, nato so ga prestavili na 25. avgust, zdaj pa so ga odgodili še za dva do tri mesece.

DRUGA FAZA LJUDSKEGA REZIMA V IRAKU

Ustavni temelji

novega političnega reda v Iraški republiki

Abdul Harim Kasem o miroljubni politiki iraške vlade po načelih mednarodne enakopravnosti

Bagdad, 27. jul. (Tanjug). Sinoči je bila razglašena nova začasna ustava Iraške republike. Predsednik vlade general Kasem je to opravil v govoru po radiu s priložnostnim govorom. Novo ustavo je po radiu prebral podpredsednik vlade Arif. V njej je rečeno, da je Iraška republika sestavni del arabske nacije.

Začasna ustava obsega štiri poglavja in 30 členov. Iraška država je neodvisna in suverena republika. Iraška družba temelji na popolnem sodelovanju vseh državljanov, spoštovanju njihovih pravic in svoboščin. V državi so združeni Arabci in Kurdi in obojim so zajamčene njihove narodne pravice.

Vsa oblast izvira iz ljudstva. Državljani so enaki pred zakonom ne glede na jezik, vero in mišljenje. Oborožene sile so ustanova ljudstva in njihova naloga je zagotoviti varnost in nedotakljivost dežele. Z ustavo je vlada pooblaščena razveljaviti vse pred 14. julijem uveljavljene zakone in uredbe.

Pred tem je predsednik vlade Abdul Karim Kasem v razgovoru z novinarji sinoči izjavil, da je revolucionarno fazo v deželi zdaj zamenjala faza dela in pravnega reda in da se življenje normalizira na novih temeljih. Dežela zdaj ni pod vplivom nobene velesile in teži samo po miroljubnih stikih in sodelovanju z vsemi deželami sveta. V zvezi s priznanjem Iraške republike se je Kasem zahvalil arabskim in drugim deželam za njih prijateljsko gesto in izrazil upanje, da bodo tudi druge dežele sledile njihovemu zgledu. Poudaril je, da je Iraška republika stvarnost in da se to dejstvo ne bo spremenilo, če ga nekatere dežele ne pripoznajo.

Potem je Kasem govoril o tem, da so imele nekatere dežele tesne stike z režimom Nurija Saida, zdaj pa nočejo pripoznati iraške revolucije in republikanske vlade, ki uživa nedeljeno podporo ljudstva. Ugotovil je potrebo, da se odnosi med državami opro na temelje prijateljstva med narodi, ne med režimi, zlasti če so se ti vsilili ljudstvu s terorjem. Če bi spoštovali to načelo, je rekel Kasem, bi strmoglavljenje manjšine z oblasti ne skalilo dobrih stikov.

Na vprašanje o stališču nove vlade nasproti Zahodu in Vzhodu je Kasem odgovori, da njegova vlada ne nasprotuje nobeni deželi in da želi samo mir in enakopravne odnose z vsemi, ki so na to pripravljeni. Kar zadeva petrolejske koristi, je Kasem izrazil namen vlade, da nadaljuje in razvija črpanje in izvoz petroleja, ker je to važen vir narodnih dohodkov. Izrazil je tudi pripravljenost vlade, da upošteva koristi dežel, ki jim je petrolej nujno potreben.

Ko je govoril o mednarodnih stikih, je Kasem poudaril, da slone na bratski solidarnosti in skupnih koristih, ker je Irak sestavni del arabskega naroda. Arabska enotnost, je rekel, ne more biti sad volje enega človeka, marveč mora o tem odločati ves narod. »Tisto, kar sem do zdaj storil, je, da sem olajšal to pot z bojem proti sistemu tiranije in korupcije v Iraku.«

Potem je govoril o nekaterih notranjih zadevah in bodočem razvoju ter poudaril, da bo njegova dežela uporabila nekatere izkušnje Egipta, ki ustrezajo iraškim razmeram. Ob tej priložnosti je tudi ponovil, da bo imelo ljudstvo priložnost, da se z referendumom izreče o novi ustavi. To je ljudska vlada, je dejal, ki ne namerava z nobenim ukrepom dušiti teženj ljudstva. Zato tudi dela v korist ljudstva.

Posebnemu dopisniku Reuterja je Kasem izjavil, da se vlada še ni odločila o morebitnem umiku Iraka iz Bagdadske zveze. Na vprašanje o stikih Iraka z ostalimi članicami Bagdadske zveze, je dejal, da je pripravljen sodelovati s temi deželami, zlasti z arabskimi. »Prijateljsko smo razpoloženi nasproti vsem narodom, vštevši Veliko Britanijo in ZDA, kolikor so tudi te dežele.«

Obisk iz Madžarske

Budimpešta, 27. jul. (Tanjug). V Jugoslavijo je odpotoval glavni tajnik Zveze rudarjev in metalurgov Madžarske Bela Blaha. V naši deželi se bo mudil kot gost Zveze rudarjev Hrvatske.

Američani dovažajo nadaljnje čete v Libanon. Na sliki: vojaki po prihodu na bejrutsko letališče

V dejanskem okviru OZN

Rio de Janeiro, 27. jul. (Tanjug). V splošni debati na konferenci Medparlamentarne unije je jugoslovanska delegat dr. Aleš Bebler med drugim izjavil, da je arabski Vzhod prizorišče širokega in globokega nacionalnega gibanja, s katerim si arabski narodi prizadevajo doseči plemenit cilj z demokratično vsebino, popolno neodvisnost ter suverenost. Toda na tej poti zadevajo na odpor, in sicer že drugič na oboroženi odpor velikih dežel. Tako nastajajo konflikti svetovnega pomena. Dr. Bebler je dejal, da akcija zahodnih velesil ni samo navzkriž z legitimnimi koristmi teh narodov, marveč škoduje tudi svetovnemu miru. Prav zato je obsojena na neuspeh.

Izrazil je upanje, da pri iskanju izhoda iz tega položaja ne bo prišlo do nadaljnje zaostritve, marveč da bodo pravično, demokratično in miroljubno poravnali ta spor. Bebler je pozval konferenco, naj podpre gledišče, da je treba to vprašanje obravnavati dejansko v okviru OZN kot glavnim instrumentom sodelovanja in razumevanja med narodi.

Na naših grobovih v El Šatu

El Ariš, 27. jul. (Tanjug). — Danes, ob Dnevu vstaje hrvatskega naroda, je bila skupina pripadnikov odreda JLA v Egiptu na grobovih naših beguncev v El Šatu, ki so bili med minulo vojno spričo sovražne ofenzive evakuirani iz Dalmacije in z otokov. Med vojaki, ki so bili danes v El Šatu, je bil tudi vodnik Marijan Mis, ki je bil tam pred 14 leti še kot otrok.

Pripadniki odreda so izkazali vojaške časti in položili venec na grob 527 žensk, starcev in otrok.

ZDA IN LATINSKA AMERIKA

Filozofija pljuvanja

Po potovanju podpredsednika ZDA Nixona po južnoameriških deželah in po vrsti demonstracij, s katerimi so ga ondod sprejeli, je komisija za zunanje zadeve Predstavniškega doma pozvala bivšega kostariškega predsednika Joséja Figerasa, naj se izreče o odnosih med ZDA in deželami v Latinski Ameriki. Figeras se je odzval. Mož je študiral v ZDA in je prevzet od idej meščanske demokracije. V izvlečku priobčujemo najbolj značilne dele iz njegove izjave.

Figeras je najprej izrazil mnenje, da pomenijo incidenti v Peruju in Venezueli v času Nixonovega obiska prelomnico v zgodovini medameriških odnosov. »Razlagamo si jih lahko tudi kot eksplozijo že davno postavljenih peklenskih strojev.« Po Figerasu bi se lahko ti stiki že zboljšali, zlasti v zadnjih dveh letih, nekateri »venezuelski fanatiki« so pljuvali na »uradno osebo«, ki predstavlja »največji narod našega časa«. Toda Figeras hoče biti odkritosrčen, ker zahteva to sam položaj in pravi: »Ljudje ne morejo pljuvati na zunanjo politiko. A prav to so hoteli storiti. Ko so bila izčrpana vsa možna sredstva prepričevanja, je bilo pljuvanje edino, kar jim je še ostalo.« Figeras je dodal, da občuduje podpredsednika Nixona in njegovo hladnokrvnost.

Rekel je, da zaupa nameram ZDA v zvezi s »hladno vojno« in vprašal: »Ali bi bilo preveč zahtevati od vas, ki ste za svobodo misli in dejanj v Berlinu, da boste prav tako za svobodo tudi v Caracasu? Če že res Rusom govorite o človeškem dostojanstvu, zakaj se obotavljate govoriti o tem tudi Dominičanom? Tu imate svoje investicije, tam skoraj brezplačno dobivate boksit. Vaše generale, vaše admirale, visoke civilne funkcionarje in poslovne ljudi sprejemajo tam kakor kralje.«

»Fizično pljuvanje je grd običaj. Kaj pa naj rečemo o moralnem pljuvanju? Kadar vaša vlada povabi Pedra Estrado, tega Himlerja zahodne poloble, da mu v Washingtonu izkazuje časti, mar s tem ne pljujete v obraz vsem latinskoameriškim demokratom? Pravijo, da je zaslužil čast, ker je znal kot šef policije policijske države ohraniti red v Caracasu v času, ko se je ondi sestala konferenca za človeške pravice, ki pa je bila gluha za krike mučenih ljudi. Lahko bi bilo ohraniti mir po vsem svetu, če bi ga spremeniti v pokopališče. Moja vlada ni hotela sodelovati v teh mučnih dogodkih. Tako smo izzvali ogorčenje nekaterih funkcionarjev severnoameriške vlade in kritiko nekaterih vplivnih ameriških časnikov. To je bilo pred štirimi leti. Družine tistih mrtvih pa še vedno pljujejo.«

Figeras je izrazil občudovanje gospodarskih ustanov v ZDA, potem pa je takoj poudaril, da napravijo ZDA, kadar gre za mednarodno gospodarsko politiko, vtis, da ponavljajo vse tiste napake, ki so jim že v minulosti napravile veliko škodo, n. pr. napake, ki so povzročile veliko depresijo v letu 1929. Ljudje v Latinski Ameriki, pa tudi drugi, ki so si drznili opozoriti na te napake in predlagati posebne ukrepe, so dobili za odgovor samo gesla in šablone, kakor so »sistem svobodne pobude« ali celo žalitve, kakor na primer »Mar vam nismo dali dovolj denarja?«. Mi zdaj ne zahtevamo daril, razen če gre za kakšno katastrofo. Mi ne pljujemo na ljudi zaradi denarja. Mi smo podedovali vse španske napake, pa tudi nekatere vrline. Čeprav revni, smo ponosni. Ponosni smo v španskem pomenu besede, ki pomeni spoštovanje samega sebe. Mi zahtevamo pravično plačilo za znoj našega ljudstva in za bogastva naše dežele. Mi bi se s tem preživljali, zbirali bi lasten kapital in se razvijali.«

»Kadar skušamo postaviti cene za naše proizvode na pametno višino, kar bi nam omogočilo, da bi živeli, se razvijali in kupovali vaše elektronske aparate, tedaj nam očitate, da smo rdeči. Ko pa moja mala Kostarika kupuje v ZDA in plača vsako leto pet milijonov dolarjev samo za žito, ker nismo na zemljepisni širini, kjer je moč žito pridelovati, plačamo ceno, določeno pred mnogimi leti z mednarodno pogodbo o žitu. Ne bilo bi namreč pravično, da bi naše ljudstvo jedlo cenen kruh na račun ameriških farmarjev.«

Figeras je nadalje dejal, da pomeni tako imenovano »svobodno gospodarstvo« v pogojih Latinske Amerike svobodo, da človek umrje od lakote. »Tekmovati moramo z na pol sužnji iz Tanganjike in s prisilnim delom iz Dominikanske republike. Prva in druga sta del svobodnega sveta.«

Potem je govoril o zasebnih investicijah in politiki severnoameriškega kapitala v Latinski Ameriki in dejal, da mu je nekdo v Yukatanu v Mehiki pojasnil to takole: »Mož gre k zdravniku, ker bi rad imel otroke, pa njegova žena ne more zanositi. Zdravnik premišlja, na koncu pa mu predlaga preprost izhod. Zakaj pa ne dovolite, da bi jaz poskusil?« Tako je Figeras ponazoril, kako severnoameriški kapitali gledajo na razvoj domačih kapitalov v latinskoameriških deželah.

R. N.

KAKO OPRAVIČITI

uporabo atlantskih oporišč v Zahodni Nemčiji za vojno intervencijo na Bližnjem vzhodu?

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, 27. jul. Najnovejša nota sovjetske zveze Bonnu, v kateri ta protestira proti uporabi zahodnonemškega ozemlja za prevoz ameriških čet na Bližnji vzhod, bo tu vsekakor sprožila ponovne razprave o dejanskem mednarodno-pravnem položaju Zahodne Nemčije glede na sedanjo mednarodno krizo. Že takoj v začetku, ko so prva letala z Američani odletela z vojaških letališč Atlanske zveze v Zahodni Nemčiji, je nastalo mučno vprašanje, kaj se bo zgodilo, če se bo to, kar na britansko-ameriški strani imenujejo »vojaško akcijo«, spremenilo v pravi vojaški spopad. Ali bi se mogel Bonn v tem primeru ne glede na svoje prejšnje izjave o »skrajni rezerviranosti« razglasiti za nevtralnega?

Bonska vlada se je medtem po ustreznem pritisku iz Londona in Washingtona solidarizirala z »akcijo« svojih zaveznikov. Slej ko prej pa odklanja sleherno misel, da bi se istočasno smatrala v kakršnikoli obliki za vmešano v vso to stvar. Neraščiščeno je ostalo samo vprašanje uporabe njenega ozemlja za tuje vojaške operacije. Na to dejstvo opozarja zdaj, po njenem uradnem soglasju z Washingtonom in Londonom, včerajšnja nota sovjetske vlade. Vse to pa ne bo zadostovalo za pomiritev zahodnonemške javnosti, ki še zmerom obsoja politiko obeh zahodnih držav nasproti deželam na Bližnjem vzhodu. Bonnska vlada bi se seveda lahko sklicevala na to, da je ameriško vrhovno poveljstvo kratko malo ukazalo svojim četam v Zahodni Nemčiji, naj se vkrcajo v prevozna letala in krenejo na Bližnji vzhod. Te pravice bonnska vlada Američanom seveda ni mogla odrekati.

Toda zdaj, po izjavi solidarnosti z zahodnimi zavezniki, bonnska vlada tega ne more več navesti kot argument za trditev, da Zahodna Nemčija nikakor ni vmešana v bližnjevzhodni spor. Glede zahodnonemške javnosti je zdaj tudi težko opravičiti naslednje: če so svoj čas sklenjene pogodbe o tujih četah na področju Zahodne Nemčije opravičevali s potrebo po okrepitvi njene varnosti v okviru Atlantske zveze, tedaj je treba zdaj umik teh čet analogno tolmačiti kot ogrožanje zahodnonemške varnosti. Če pa te varnosti ni, tedaj morajo te čete ostati v Zahodni Nemčiji. To vprašanje se je pojavljajo tudi prej, ko so začeli odvažati francoske čete v Alžirijo predvsem iz Zahodne Nemčije, načenjajo ga pa tudi zdaj, ko so ameriške čete poslali na Bližnji vzhod.

PREVRAT, KI JE TRAJAL DOBRI DVE URI

STOLP NA PESKU

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Bagdad, konec julija

Pritlikavi evkalipti zakrivajo s ceste pogled na enonadstropno hišo, sezidano v angleškem slogu. Morali smo preskočiti bodečo žico in barikado, da bi se približali težkim železnim vratom, ki so bila priprta. Ob vhodu na vsaki strani dve polomljeni kroni. Na straži gardist. Nato je prišel dežurni. Kratek razgovor:

»Radi bi videli kraj boja in konca monarha in princa Abdula Ilaha.«

»Jugoslavia, Tito's country, welcome! (Jugoslavija, Titova dežela, dobrodošli!) Čakali smo vas, ker v časopisih piše, da ste prišli.« To so bile prve besede mladega poročnika.

Naskok na dvorce

Na zeleni trati je razmetano pohištvo, družinske slike, portreti lepih žensk in bežnih starcev z bradami in turbani. Mnogo je mehkih blazin, preprog, srebrnih in porcelanskih čaš, krožnikov in vaz, kostumov za maškerade, z zlatom izvezenih sedel. S slamo nagačeni leopard je edini čuvar te bogate šare.

Človek ima vtis, kakor da je šlo za selitev na vrat na nos. In je res šlo. Natanko rečeno: po malone štiridesetih letih so vrgli iz hiše iraškega največjega dolžnika — hašemitsko monarhijo.

Pred dvorcem je blizu garaže sežgan avtomobil, s katerim je Abdul Ilah skušal zbežati. Zraven avtomobila so ga ubili, ko je še držal v rokah brzostrelko.

Srednji del dvorca je požgala maščevalna roka ljudi, ki so po spopadu s kraljevo gardo, ko so v naskoku zavzeli dvorec Kaser Rihaba, vdrli v te prostore. Železne mreže, ki so podpirale železno okrasje, so v ognju zgrmele na tla in so zdaj razmetane na vseh straneh, tako da imaš vtis, kakor da si v razdejani kletki.

V levem in desnem krilu dvorca, kamor požar ni segel, so razdejali pohištvo in indijske skrinje. Po tleh leže papirji. Na zidovih slabi portreti princes. Na kaminu je vojaška roka skrbno razporedila preostale nepoškodovane vaze in drago kamenje.

Nepoškodovani podobi kralja Fejsala I. in otroška slika ubitega monarha se zdita, kakor da izpričujeta: »Sic transit gloria mundi.«

Pogled na središče Bagdada, kjer so osrednji upravni uradi petrolejskih in drugih zahodnih podjetij

Tako je bila strmoglavljena in uničena najslabša monarhija na arabskem Vzhodu, z njo pa tudi tiranija, ki v ropanju in teroriziranju ljudi ni poznala nobene meje.

Nagla akcija

Dogodki so se razpletli nekako takole: 20. in 19. brigada sta dobili ukaz, naj kreneta v Jordanijo. Na poti bi morali skozi Bagdad, skozi mesto, v katerem je bila od nekdaj samo kraljeva garda. Ker bi morala 20. brigada prenočiti v Feludži, je namestnik komandanta Muhamed Arif predlagal komandantu Ahmedu Hakimu, naj ne čaka na vojsko, marveč naj gre z avtomobilom naprej, počivat, vojska pa bo že prišla za njim. Hakim, ki ni bil med zarotniki, je rade volje sprejel ta izraz »skrbi« svojega podrejenega. Muhamed Arif, star zarotnik in desna roka Abdela Kerima Kasema, je obvestil svojega prijatelja na nenadejano priložnost.

General Kasem je poveljeval 19. brigadi (obe sta bili del tretje divizije). Kakor hitro je dobil novico od Arifa, je jel ukrepati. Aretiral je komandanta divizije generala Dagastanija, ga zaprl v generalni štab in prevzel poveljstvo. Hkrati je, kot sam pravi, naročil vsem, ki so snovali zaroto, naj zdaj odločno in naglo ravnajo.

Muhamed Arif je poslal dele enega bataljona proti dvorcu Kaser Rihabi, rezidenci kralja in prestolonaslednika, druge enote, med njimi tudi motorizirani oklopni, topniški in pionirski oddelki, pa so se odpravile proti vili predsednika vlade Nurija Saida, na radijsko postajo, pošto in glavno policijsko postajo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ZSSR

TISOČI KROG OKROG ZEMLJE

Moskva, 27. jul. (AP). Poldrugo tono težak umetni satelit, ki so ga sovjetski znanstveniki izstrelili 15. maja t. l., bo danes napravil tisoči krog okrog Zemlje.

ZDA

PRVI SIGNALI Z RAZISKOVALCA IV

Cape Canaveral, 27. jul. (AP). Ameriški satelit »Raziskovalec IV.«, izstreljen včeraj, je začel uspešno krožiti okrog Zemlje. Strokovnjaki so sinoči sprejeli prve njegove signale.

ARGENTINA

PERONISTIČNE DEMONSTRACIJE

Buenos Aires, 27. jul. (Reuter). Policija se je v Buenos Airesu spopadla s pristaši bivšega predsednika Perona. 1000 peronistov je skušalo javno proslaviti šesto obletnico smrti Peronove žene Eve. Okrog 1000 policistov jih je ustavilo s solzivcem, toda ljudi je bilo čedalje več, nazadnje že okrog 10.000. Demonstranti so se razkropili, a spopadi so se razširili po vsem mestu. Blizu predsedniške palače so jih policisti na konjih s sabljami razpodili.

ZDA

LETOŠNJA 14. JEDRSKA EKSPLOZIJA

Washington, 27. jul. (Reuter). Včeraj je eksplodirala štirinajsta ameriška jedrska bomba v okviru letošnje serije poskusov, ki so se začeli 28. aprila. Uradno je bilo sporočeno, da je do eksplozije prišlo na pacifiškem otoku Eniwetoc. Druge podrobnosti niso znane.

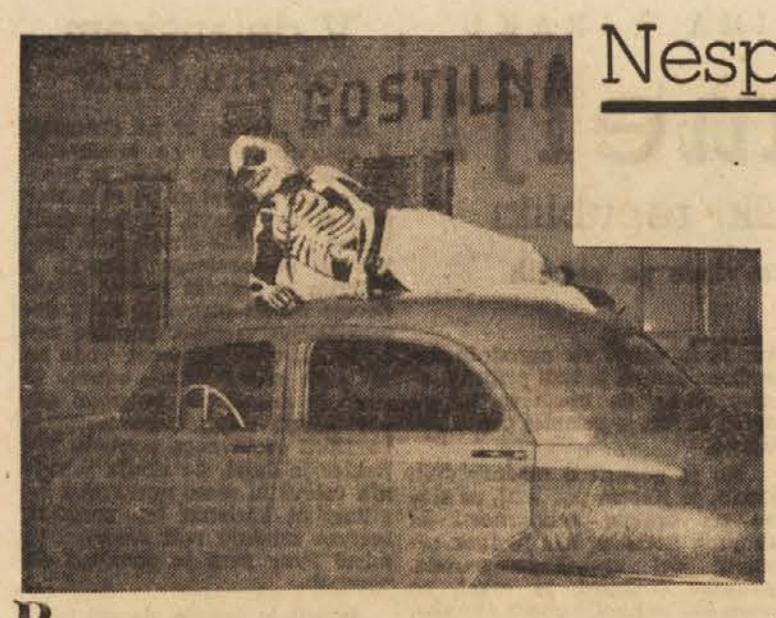

Nespoštovana zapoved:

»Če si pil, ne vozi...«

Bilo je tiste dni, ko je že tudi v Ljubljani zmanjkovalo piva in ko so »motorizirani« ljudje iskali svežino in večerni hlad v naših gorskih letoviščih gostiščih. Patrulje prometne Ljudske milice so se odpeljale pod noč iz mesta na službeno vožnjo.

»Halo, tukaj Orel!«

»Halo, Sokol! Kako je na tvojem sektorju?«

»Brez sprememb. Nič novega.«

*

V gostiščih so se zbirale družbe. Veselile so se ob polnih steklenicah cvička, piva in drugih tekočih hladilnih dobrot.

Hudobneži trdijo, da so gostilne v Črnučah, Šentjakobu, Medvodah in nekatere na Rudniku zato, da se službeni potniki oddahnejo od več ali manj naporne poti in počakajo, da se steče polnih 8 oziroma 12 ur, kar da pravico do dnevnice. In res je bilo tisti večer tudi nekaj službenih avtomobilov pred temi gostilnami. Motorji so se hladili na svežem zraku, šoferji in potniki pa so prav tako na svežem zraku hladili svoje razgrete želodce s pivom.

Proti deseti uri so se te gostilne v glavnem spraznile, nekateri gostje so pa le zamenjali kraje.

»Halo, tukaj Orel! Orel kliče Sokola!«

Ničesar novega še ni bilo tisti večer. Vsaj za prometnike ne. Povečani promet je tekel normalno in vsako minuto je peljalo mimo nas po nekaj domačih in tujih avtomobilov najrazličnejših znamk in velikosti.

Vse je bilo v redu, pa se ti spomni vodja patrulje, da bi se premaknili na kak drug kraj. Nočna vožnja z džipom ni nič kaj prijetna, posebno ne za tistega, ki gre s patruljo kot tihi opazovalec.

Pred znanim shajališčem »motoriziranih« izletnikov se je naš džip ustavil, da bi se posvetovali. Srečali nismo nikogar, ki bi se vračal iz gostilne. Šlo je proti enajsti uri in na nočnem izletu je bilo hladno. Predlagal sem komandirju postaje Ljudske milice, ki se nam je iz radovednosti priključil, naj bi stopila na šilce žganja in na toplo črno kavo.

Večja družba se je ob velikem omizju pogajala z natakarico za še dva litra cvička, ko sva vstopila in sedla k sosednji mizi. Nekateri iz družbe so očividno spoznali komandirja, kajti začeli so se pomenljivo spogledovati. Družba ni vztrajala pri novih dveh litrih. Niti kozarcev na mizi ni izpraznila, ampak se je kar odločila za odhod. Najbolj korajžen med njimi je na glas pozdravil komandirja:

»Fantje, tisti, ki so z avtomobili, bodo danes šli peš domov!«

Ženske kar nekam niso hotele verjeti, da je veselja konec, vendar so sledile svojim spremljevalcem. Družba se je razmestila v dva avtomobila, pred njiju pa se je postavil motorist in s prešernim vriskom dal znamenje za odhod. Nevarnost (komandir v gostinski sobi!) je bila mimo! Pa se ti kmalu pod gostiščem, še pred prvim ovinkom zasveti rdeča luč: »Stoj!« Vrisk je zamrl v grlu razposajenega motorista, šoferja sta nervozno izstopila iz avtomobilov.

Vodja patrulje je vljudno povabil vsakega šoferja posebej, naj pokaže dokumente. Nekoliko zgovorni so bili vsi trije. Cviček pa le ni dovolj prepričevalno govoril iz njih. Vodja patrulje je bil neodločen. Verjetno se tisti čas ni spomnil na ugotovitev dr. Milčinskega, da je sposobnost za upravljanje z motornimi vozili zmanjšana pri človeku, ki je pil, čeprav ne kaže zunanjih znakov vinjenosti. Klinično je mogoče to dokazati. Na terenu, sredi noči, na cesti pa je le teže odločiti, če je šofer vinjen ali ne, pa čeprav je nekoliko zgovornejši.

»Tovariši, vi ne boste mogli peljati naprej! Če je kdo v družbi šofer in je trezen, lahko pelje naprej, sicer pa si zavarujte vozila in si pomagajte peš.«

Družba je bila na mah streznjena. Šoferji so previdno protestirali. Čutili so se krive. Že med čakanjem so se pogovarjali med sabo: »Tebi nič ne morejo, ker si amater, jaz pa kot poklicni šofer ne bi smel spiti niti kozarca!« — »Pa kaj, saj nismo pijani!« — »Kaj nam pa morejo, če smo malo bolj veseli!« Dajali so si poguma, a ni mnogo zaleglo.

»Koliko jih bo danes šlo mnogo bolj pijanih neovirano domov, pa smo jo morali prav mi skupiti!« je poskušal najzgovornejši opravičiti sebe in ublažiti posledice. Zaman.

Tistega večera se torej družba na treh motornih prevoznih sredstvih ni pripeljala domov. Morda je to njihova sreča, čeprav so verjetno preklinjali miličnike in prometne predpise. Mnogo se jih je pa verjetno prav tisti večer pripeljalo domov mnogo bolj vinjenih, kot so bili tisti trije veseli šoferji. Isto noč sta se na primer pripeljala tudi dva potnika srednjih let in ustavila svojo »Olimpijo« doma pred Nebotičnikom. Šofer je izstopil iz avtomobila in poskušal zakleniti vozilo. Precej dolgo je trajalo, da je našel ključavnico. Silil pa je še naprej v Nebotičnik. Če je pozneje, še manj priseben, spet sedel za volan, je imel vražjo srečo, da ni prišlo do nesreče.

Če je voznik »pod paro«, se avto kaj rad znajde pod cesto

»Halo, tukaj Orel...« In v nekaj minutah so odpeljali tri šoferje na odvzem krvi.

*

»Šofer motornega vozila sploh ne bi smel piti, preden sede za krmilo. Pri amaterjih toleriramo, če ga spije tako okrog pol litra, kar pomeni, da ima koncentriranega alkohola v krvi do 0,5 promile,« je strokovno razlagal vodja patrulje. »Za njihovo varnost in za varnost vsega prometa moramo strogo ukrepati. S tem varujemo njih same in sto drugih ljudi, ki bi lahko postali žrtve prometne nesreče.«

In teh žrtev prometnih nesreč zaradi vinjenosti je pri nas precej. Relativno sicer vedno manj, a kljub temu še precej. Večkrat, vse prevečkrat zasledimo časopisno notico: »Vinjen motorist je zakrivil prometno nesrečo. Podrl je pešca, kolesarja in zatem pobegnil.« Neredko pa se primeri, da postane krivec tudi žrtev. Takrat ne pobegne, mnogokrat celo ostane za vedno na mestu nesreče.

Preiskava je pokazala, da so bili vsi trije šoferji vinjeni. Koncentracija alkohola v krvi je bila precej nad toleriranim povprečjem. Ne vem, kako so ukrepali prometni organi. Morda bodo morali šoferji tudi plačati kazen, morda jih je že sam strah pred njo dovolj kaznoval. Dobro pa bi bilo, da bi jih v prihodnje strah pred nevarnostjo obvaroval takih in podobnih nočnih presenečenj na poteh iz naših turističnih zabavišč.

M. St.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja

»AGROSERVIS«

Sempeter v Savinjski dolini

razpisuje mesto za

računovodjo

Pogoji: Popolna srednješolska izobrazba z najmanj 5 do 8 let prakse v vodenju industrijskega knjigovodstva.

Stanovanje na razpolago. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. Nastop službe takoj. 2832

Dve kmečki pismi

KO ČLOVEK NE VE...

Draga Zinka, odšel je! Spremila sem ga do vrha rébri, do tistih treh kamnov, kjer smo pastirji vsako jesen kurili na paši in pekli štroke. Ni vriskal. Ni govoril.

Ko sva prišla na vrh, sem odločila: »Narazen bova šla tu!«

Kaj misliš, kaj je naredil? Objel? Ne, ni me objel. »Pojdiva še naprej!« je rekel. »Dve leti ne bo kmalu mimo.«

Kaj bi z njim hodila in hodila!

»Kovček daj na tla,« sem rekla. »In v roke mi sezi!«

Kako je bil čuden! Nič mi ni rekel in tudi roke ni izpustil; kar naprej se je igral z mojimi prsti. Ko bi vsaj vedela, kaj je mislil... Morda je mislil: — Le zakaj ne gre več naprej? Lahko bi šla naprej, če bi hotela, kaj ne! Mi bo kdaj pisala? Kako pisala? Tako: težko te čakam in zemlja te težko čaka... panji so rojili... k tvoji sliki sem postavila šmarnice...? Ali tako: ne bom te več čakala! Morda je mislil: ko človek ne ve, kako bo pisala.

Iz hoste je potegnil veter in mi vsipal vse lase na čelo. Zinka, ti ne veš, kako me je gledal.

»Saj bi še šla s teboj, a že tako sem šla predaleč s teboj,« sem mu rekla. »Saj veš, kakšni so ljudje!«

Rada bi šla še z njim, Zinka, zakaj bi ne šla, pa saj veš, kakšni so fantje. Pri vojakih se vsak spremeni. Kresetov Tone se je premislil, Kotarjev Peter se je premislil, Brezovarjev Brane se je premislil. Dve leti ni kar tako; v dveh letih je dvakrat pomlad. Ko človek ne ve, kaj bo, ko bo dvakrat pomlad.

Potem je izpustil mojo roko in rekel ves neroden in zardel: »Vera, ne pozabi me!« Po nebu je spolzel utrinek. Ko bi le vedela, če je želel: vsaj tako kmalu ne.

»Ne bom, France!« sem obljubila in ga objela. — Daleč gre, sem mislila. — Dolgo, dolgo ga ne bo! Na nebu so gorele mrzle zvezde in veter je tudi njemu sipal lase na čelo.

DO VRHA SO RASLI VINOGRADI

Dragi France, Vera je prejšnjo soboto vzela Bradačevega Toneta. Vsi smo strmeli. Bradač je natiho prepisal grunt na sina, potem pa oklici enkrat za trikrat, in poroka. Stari hodi zdaj ves pobit po vasi. Vsak dan dvakrat gre v gorico in ožema v zidanici pipo.

Kaj si mislil z Vero resno? Če si mislil, ti rečem: ne razgrajaj! Žensko boš še lahko dobil; v domači vasi ali drugje.

Včeraj me je Bradač poklical s poti. Natočil je poln polič. Kako se je spremenil! Prej mu je bilo še kapljice škoda.

»Do vrha hriba so rasli prej vinogradi, fant, do vrha,« je stresal Bradač z glavo. »Pa zdaj poglej: kamenje, kopinje, sroboť!«

»Erozija!« sem rekel Bradaču. Saj se spominjaš, France — tako je učil Puc iz Zadružne zveze. — Kočevje smo že močno izsekali, je pravil, — zato sili k nam kras.

»Kakšna erozija?« se je ujezil Bradač. »Pravih rok manjka na kmetih. Vi mladi silite v mesto, doma pa zemlja vabi. Poglej moje roke!«

Kakšne roke! Gora žuljev in žil. Stare, nagubane roke...

»V koših sem nosil zemljo iz spodnjega v zgornji razor. Dvajset let, trideset let, petdeset let! Kaj ti veš, kako se koš véži, koš, poln težke in mastne zemlje. Kdo še nosi zemljo iz spodnjega v vrhnji razor, kdó še? Kaj ti veš, kako globoko se vdirajo noge v sipko ilovico pod težkim košem mastne zemlje! Kdo zapira zdaj zemlji pot v dolino?«

Globoko pod nama je zorela dolina: majhni koščki krompirja, korenja, koruze. Bradač je natočil.

»Vse bosta zapravila, hudič, vse bosta mlada uničila, vseh mojih petdeset let!« je nenadoma zastokal. »Le zakaj sem toliko garal, le zakaj sem ko živina garal, fant moj? Le zakaj sem prepisal grunt?«

Nagnil je kozarec, ga napolnil in spet nagnil. »Jutri grem na sodnijo,« je zakričal. »Preklical bom! Le zakaj sem prepisal, o, le zakaj? Ne dam jima zemlje, ne dam, da bi jo zapravila. Fant moj, kajne, da še lahko prekličem? Kajne, da še lahko delam? Poglej moje roke!«

Bradač je iztegnil predse svoje dolge, stare, nagubane roke in jih prestrašeno gledal: »Poglej, kakšne so zdaj moje roke!« je rekel. »Kako stare so moje roke!«

France, še nikoli nisem videl Bradača takega. »Fant moj, star sem!« je zajokal. »Poglej moje roke!«

Morda je bolj prav, France, da je med teboj in Vero konec. Ne izplača se s srcem viseti na zemlji; preveč boli.

Koliko mesecev boš še pri vojakih?

Če hočeš, bom povprašal zate za službo v mestu.

Vinko Blatnik

Sličice iz dela obmejnih carinarnic

Hoteli so zlorabiti našo gostoljubnost

Naši carinski uslužbenci odkrijejo vsako leto več carinskih in deviznih prekrškov. Carinska kontrola na meji se odvija zelo hitro in v težkih pogojih, zato zahteva široke izkušnje in čimvečjo spretnost carinskih uslužbencev. Le tako je namreč njihovo delo lahko uspešno. Kako raznovrstni so prekrški, poglejmo na nekaj primerih iz prakse carinarnic Jesenice in Sežana v preteklih mesecih.

KER JE PREČRTAL ŠTEVILKO 2...

V turistični sezoni so vlaki polni potnikov. Carinski uslužbenec nima dovolj časa, da bi opravil kontrolo tako, kot bi bilo treba. Čas ga priganja, saj vlak ne sme imeti zamude, ki jo je treba plačati v devizah. Cariniku ne preostane ničesar drugega kot da se čimbolje znajde v posameznih položajih in da sam oceni, ali je potreben podrobnejši pregled.

Nekega dne so na Jesenicah pregledali vlak hitreje, kot bi bilo potrebno. Zato jim je ostalo še nekaj časa na razpolago: izkoristili so ga za revizijo opravljene kontrole.

Carinik S. M. je na prijavi nekega potnika opazil, da je ta sprva vpisal vanjo dva kovčka, nato pa številko prečrtal in napisal, da nosi s seboj samo enega. Sumljivo je bilo, da se je potnik zmotil ravno v številu kovčkov, ki jih ima pri sebi. Carinik se je odločil, da bo podrobno pregledal ves kupé.

Kovček, ki ga je omenjeni potnik prijavil, je bil pravzaprav prazen, v njem je bilo le nekaj starih časopisov in stara aktovka. Pri nadaljnjem pregledu pa je carinik naletel na kovček, ki je bil povezan z vrvjo. Ko je vprašal, kdo je njegov lastnik, je vstal spet isti potnik, izvlekel potni list in zaprosil: »Prosim, ne odpirajte, imam samo tranzitno vizo...«

V kovčku ni bilo nič manj kot 50 kg sintetičnega dragega kamenja. Prekršek je bil očividen.

V nadaljnjem postopku se je izkazalo, da je imel ta tranzitni potnik nalogo, da spravi blago v Jugoslavijo, tranzitno vizo pa je vzel zato, ker je računal, da je kriterij za prehodne potnike pri carinskih pregledih blažji. Blago je bilo namenjeno v Subotico, kjer je prebival glavni organizator tega »podviga«.

Pregled je odkril posebno vdolbino. Njena vsebina naj bi ostala skrita carinikovim očem, toda...

ZAMENJAN MOTOR »BREZ VEDNOSTI LASTNIKA«

Na carinarnico Ljubelj sta se nekega večera pripeljala v »Volkswagnu« mož in žena. On je bil eleganten, umirjen, iz potnega lista je bilo razvidno, da je Jugoslovan, trgovec, zastopnik neke inozemske firme. Prijavo je izpolnil šele v dobre pol ure. Ko pa je carinik hotel pregledati avtomobil, mu to ni bilo po volji. Vprašal je, zakaj je to potrebno. Carinik mu je obrazložil, da je predvsem treba ugotoviti, če se ujema številka motorja, in če ni motor slučajno zamenjan v inozemstvu. Na to je on hitro izjavil: »Da, motor je zamenjan.«

Na carinikovo vprašanje, če je zamenjal še kak drug del, je odgovoril, da ne in celo, da so motor zamenjali brez njegove »vednosti«.

Nekaj ur nato pa so pri komisijskem pregledu na Jesenicah ugotovili, da je mož zamenjal pri avtomobilu še precej drugih bistvenih delov, katerih ni niti naknadno prijavil.

Epilog: denarna kazen in odvzem avtomobila.

ŠIVI SO BILI MLAJŠI KOT ČEVELJ

Neki Mate iz Dalmacije s stalnim prebivališčem v Münchenu se je pripeljal na carinarnico Jezersko, da bi nadaljeval pot v Avstrijo.

Takoj ko je zavrl, je skočil iz avtomobila in pričel goforiti s carinikom, kot da se poznata že deset let. Bil je oblečen v delavski kombinezon, prtljage pa skoraj ni imel. Njegov avtomobil je bil podoben vsemu, samo avtomobilu ne. Bil je neki predvojni tip, ves oguljen in zakrpan.

Vse to se je zdelo cariniku sumljivo. Avtomobila podrobneje ni mogel pregledati, saj je kazalo, da bi razpadel, brž ko bi kdo odvil samo en vijak. Carinik si je ogledal šoferja malo bolje in opazil, da nosi stare čevlje z dvojnimi podplati. Na robu čevlja se je videlo, da so šivi novejši, kot je čevelj sam.

Na prošnjo, naj oddide v carinsko pregledovalnico, je Mate mirno »svetoval« cariniku: »Mene se ne izplača pregledovati, pozabavajte se raje s kakim gospodom, če kaj najdete pri meni, se dam takoj ustreliti.«

Carinik je sedaj zahteval, da sezuje desni čevelj. Nato se je obuvala lotil z izvijačem... Mate še ni utegnil sezuti drugega čevlja, ko je že bil v carinikovih rokah bankovec za tisoč dolarjev.

Ko je Mate to opazil, je ves razburjen skočil s stola in vzkliknil: »Čestitam, čestitam.« Potem se je malo umiril in začel dokazovati, da to ni njegovo, da mu je bankovec nekdo podtaknil, da zanj ni vedel in podobno...

»POROČNO POTOVANJE« Z REVOLVERJEM IN BOKSARJEM

V ranem mraku je pripeljal na carinarnico Podkoren nek inozemski avtomobil znamke »Ford Taunus«. V njem sta bila moški in ženska, ki sta baje potovala v Jugoslavijo na poročno potovanje.

Med izpolnjevanjem potniških prijav je bila »nevesta« nekoliko zamišljena, »ženin« pa je nervozno pisal in stalno cepetal z nogami.

Cariniku se je zdelo obnašanje »mladoporočencev« dokaj čudno, zato se je odločil za podrobni pregled njunega avtomobila in prtljage. Iz prakse je vedel, da imajo moderni tipi »Ford Taunusa« vdolbino nad zadnjimi kolesi in da se pride do te vdolbine najhitreje preko zadnjega dela avtomobila, ki je namenjen za prtljago. Tam je namreč mala odprtina, skozi katero gresta samo dva prsta, tako da je mogoče skozi njo morebitno blago v vdolbini otipati.

Carinik je tako tudi napravil in otipal v vdolbini papir. Da bi avtomobil lahko podrobneje pregledal, je zaprosil »ženina«, naj voz odpelje na tako imenovani »avtomobili-box« na dvorišče carinarnice. Vozač je sedel v avtomobil, vendar ni zapeljal na dvorišče. Takoj je pritisnil na vse plin, se obrnil za 180 stopinj in poskušal uiti na avstrijsko stran, pri čemer pa se je zaletel v betonski steber. Vse to se je odvijalo z neverjetno brzino.

Preden je carinik prišel do avtomobila, je »ženin« že stekel na avstrijsko stran.

Pri podrobnem pregledu avtomobila na Jesenicah so našli v njem 6 tisoč nalivnih peres, malokalibrski revolver z municijo in boksar. »Ženin« bi najbrž to orožje tudi uporabil, če bi utegnil.

Sicer pa je »ujeta nevesta« takoj povedala, da ona sploh ni nevesta in da je bilo vse »poročno potovanje« zamišljeno kot trik, ki naj napravi čimboljši vtis na carinike.

MLADO DEKLE, DVA GOSPODA IN 324 TISOČAKOV

»Guten Morgen, Herrn...« je pozdravilo carinike v Sežani mlado dekle v kupeju brzega vlaka, ki vozi iz Ljubljane v Trst. Bila je sama v kupeju. V prijavo je vpisala, da nosi s seboj samo dva tisoč lir, koliko jih je tudi prinesla v Jugoslavijo, in dve sto dinarjev. Imela je avstrijski potni list, povedala pa je, da stalno živi v Trstu. Na prvi pogled v njeni potovalni torbi ni bilo ničesar odveč, tudi v njenem plašču, ki je visel na steni, ni bilo ničesar sumljivega. Toda... Pod plaščem v kotu je stala na naslonu za roke majhna damska torbica. Carinik jo je odprl. Bila je polna nečesa, kar je bilo zavito v papir za zavijanje hrane. Prvi trenutek je carinik mislil, da gre za surovo maslo in je najprej pregledal male »žepke« v torbici, če je morda v njih valuta. Šele potem se je lotil paketa, ki je bil glavna vsebina torbice. Odvil ga je in zagledal v njem — same tisočake. Dekle je pričelo jokati, v paketu je bilo 324 tisočakov. Na vprašanje, če kod ji denar, je potnica izjavila, da ga je dobila od nekega neznanega gospoda na ljubljanskem kolodvoru z naročilom, naj ga odda drugemu gospodu v Trstu.

Carinik ji je izdal potrdilo o zaplenjenem denarju in izstopil. Vlak je kmalu krenil proti Trstu in odpeljal potnico — toda brez naših tisočakov.

S. P.

IZ PRISTANIŠČ OB STARI SLOVENSKI OBALI

V PRVEM POLLETJU 31.551 TON PROMETA

Neprestano naraščanje pomorskega prometa v vseh treh pristaniščih ob slovenski obali priča, kako pomemben postaja v pomorskem prometu tudi ta najsevernejši del jugoslovanske obale. V pristanišča prihaja čedalje več ladij, med njimi je prišlo letos tudi nekaj tujih, ki so izkrcale uvoženo blago ali pa vkrcale naše izvozno blago. Posebno močan je bil letos izvoz krompirja.

Medtem ko so v lanskem prvem polletju pristanišča v Kopru, Izoli in Piranu opravila 27.094 tone pomorskega prometa, se je v letošnjem polletju že dvignil pomorski tovorni in blagovni promet na 31.551 ton. Ob količinskem porastu pomorskega prometa pa je med drugim zanimivo, kako postaja struktura prometa bistveno različna, ko začenjata prevladovati uvoz in izvoz. Medtem ko je bilo lani vse leto okoli 8000 ton uvoza, 800 ton izvoza in prav neznaten tranzit, kaže že prvo letošnje polletje, kako naglo se izpreminja sestava pomorskega tovornega prometa ob naši obali. Ob polletju je bilo v celotnem prometu okoli 10.000 ton uvoza, nad 3500 ton izvoza in 500 ton tranzita. Ta menjava v sestavi prometa zdaj že očitno kaže, da dobivajo pristanišča s Koprom na čelu značaj uvoznega in izvoznega področja Slovenije. To bo postalo še vidneje v drugem polletju, ko je pričakovati, da bo promet še močneje narasel. V starem koprskem pristanišču je zdaj že obnovljen lukobran, ki ga je lani v avgustu porušilo hudo neurje. Čeprav v celoti še ni urejen pločnik, so zdaj že možne pristaniške operacije.

A tudi v novem tovornem pristanišču v Kopru zdaj naglo napredujejo gradbena dela in lahko pričakujemo, da bo prva tretjina operativne obale dograjena do postavljenega roka ter bo ta del novega pristanišča odprt še pred koncem letošnjega leta. Ko bodo potlej mogle pristajati v koprskem zalivu desettisoč-tonske tovorne ladje, bo kajpada pomorski promet skokoma naraščal tako v uvozu in izvozu, kakor tudi v tranzitu, za katerega je precejšnje zanimanje.

V pomorskem prometu prvega polletja pa se je prav lepo že tudi uveljavilo podjetje »Pristanišča Koper«, ki je v vseh treh pristaniščih od celotnega prometa samo opravilo nad 25.000 ton. Njegov najboljši pomočnik pa je transportno podjetje »Interevropa«, ki skrbi s svojimi avtovlaki za ves razvoz in dovoz tovora. (ž)

Soline v Sečoveljskem zalivu

DOBRA VEST S KOPRSKE OBALE

Obilen pridelek soli

Medtem ko lani slovenskim solinarjem vreme ni bilo kdo ve kako prijazno, kaže, da bo letos precej drugače, čeprav je bilo tudi letos nekaj tednov, ki so bili za pridobivanje soli kaj jalovi. Toda razlika je tako očitna in radostna, da si naši solinarji obetajo dokaj obilen pridelek soli. Na solinah v Strunjanu, Luciji in Sečovljah so doslej pridobili 11.500 ton soli, medtem ko so lani do te dobe nasušili komaj 1200 ton. Ves lanski pridelek soli je znašal komaj 13.838 ton soli. To količino bodo po vsej verjetnosti dosegli že do konca tega meseca ter z največjim upanjem računajo, da bodo letni plan, ki znaša 25.000 ton, celo presegli. V tem primeru lahko štejemo letošnjo letino na solinah za razmeroma prav dobro. Statistika za zadnjih dvajset let kaže namreč, da so letine, v katerih znaša pridelek soli nad 20.000 ton, prav dobre. V tem obdobju pa so imeli enkrat samkrat izredno letino, ko so 1946 pridobili nekaj nad 43.000 ton soli. (ž)

FIAT 600 za naročnika »LJUDSKE PRAVICE«!

Z letali nad koloradskega hrošča

Zanimivi poskusi ptujskega aerokluba — Naprave za zapraševanje so izdelali sami — Korak za korakom k izboljšavi naprav — Kaj bodo dejali gospodarstveniki?

Koloradski hrošč povzroči vsako leto velikansko škodo na Dravskem in Ptujskem polju. Potreba po zapraševanju z zaščitnimi sredstvi na razsežnih področjih prihaja vedno bolj do izraza. Že pred leti so v ptujskem aeroklubu pričeli razmišljati o uporabi letal pri zapraševanju krompirjevih polj in sadovnjakov. Na tem področju je čakalo prizadevne letalce težavno delo, saj niso imeli nobenih izkušenj, niti načrtov za izdelavo zapraševalnih naprav. Doslej so pri nas uporabljali letala samo za škropljenje gozdov, kar pa ni istovetno z zapraševanjem. Letos so ptujski letalci prišli do zaključne stopnje dolgotrajnih poskusov.

Naprave za zapraševanje so izdelali sami, kos za kosom. Kakor se zdi nepoučenemu človeku ta naprava preprosta, tako je njen ustroj zapleten. Zdi se, da bo zaščitno sredstvo v prahu brez posebnih težav prašilo iz letala, vendar ni tako. Neštetokrat je v zraku naprava odpovedala in morali so iskati vzroke. Ko je bilo vse v redu in se je za letalom že vlekel gost oblak prahu, je nastopila nova neprilika. Iz neznanih vzrokov se je včasih odvodna cev zamašila. Šele pred nekaj dnevi so ugotovili čemu: prah se je v rezervoarju bočil, strdil in ni več polzel v izpušno šobo. Sedaj bodo v rezervoar vgradili mehanični mešalec in prepričani so, da bo naprava nemoteno delovala. Potem bodo izdelali napravo z večjim rezervoarjem kot je poskusna. Namesto sedanjih 80 kilogramov bodo lahko vzeli na polet 150 kilogramov zaščitnih sredstev v prahu. Ta količina bo zadostovala za zaprašitev okrog 50 hektarov površine. Zatrjujejo, da bo cena za zaprašitev enega hektara 3000 dinarjev, kar je pa skoraj neverjetno, saj so precejšnji stroški za gorivo letala, pilota in druge potrebe. Takoj ko bo naprava izdelana, bodo svoje usluge ponudili kmetijskim gospodarstvom.

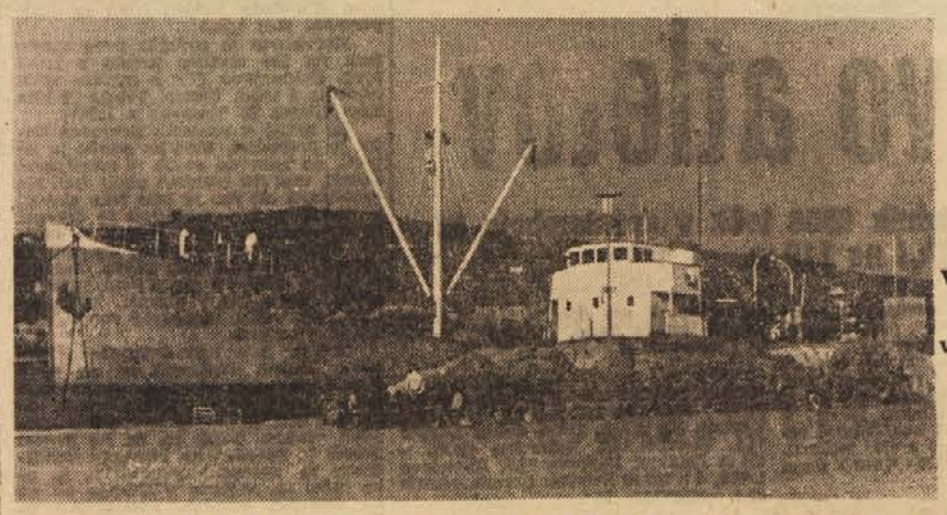

Velika tovornjača »Marisalva« v starem koprskem pristanišču

Ptujski aeroklub je glede zapraševanja proti koloradskemu hrošču opravil pionirsko delo. Če se bodo poskusi obnesli in če bo tudi gospodarska računica govorila v prid zapraševanju iz letal, se bo ptujskim letalcem trud poplačal. Razen tega bodo njih dosežki važni za celo državo in prvi korak k uspešnemu uporabljanju letal v gospodarske namene. -mr.

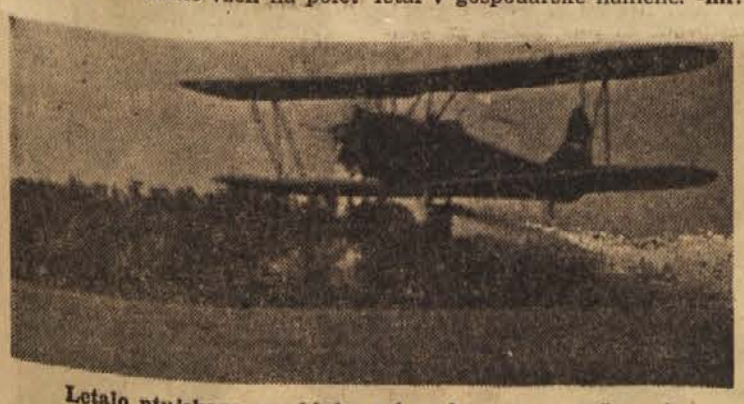

Letalo ptujskega aerokluba pri poskusnem zapraševanju

150 milijonov za geološka raziskavanja

Nedavno smo v nekem prispevku iz Primorja poudarili, da v goriškem okraju pri izpolnjevanju petletnega perspektivnega načrta za razvoj gospodarstva, v precejšnji meri računajo na lastne gospodarske vire in surovine. Zato menijo do leta 1961 porabiti približno 150 milijonov dinarjev za geološka raziskovanja, predvsem v idrijski, bovški in cerkljanski občini. Sredstva so že zagotovljena iz republiških virov. Posebno skrb naj bi posvetili raziskovalnim delom v okolici idrijskega rudnika živega srebra.

Živo srebro je kot znano izredno dragocena surovina, ki je v današnjem modernem gospodarstvu skoraj nenadomestljiva. Vsako novo nahajališče te rude bi bilo torej velikega pomena za vso državo, ter tembolj za krajevno skupnost. Za raziskovalna dela v Idriji so letos že porabili približno 15 milijonov dinarjev.

M. D.

IZPRED MARIBORSKEGA SODIŠČA

»PRIPOROČLJIV« BLAGAJNIK

Pri knjigovodsko-revizijskem centru v Murski Soboti je bil zaposlen kot blagajnik Bela Kulič. Svoj položaj je grdo zlorabljal. Kot blagajnik je sprejemal od raznih murskosoboških podjetij dnevne iztržke, ki bi jih moral seveda redno odvajati v Narodno banko. Tega pa ni storil. Zneske si je v celoti ali deloma prilaščal in jih porabil za sebe. Da bi kril poneverbe, pa je vršil najrazličnejše knjigovodske transakcije in prekniževal zneske od enega podjetja na drugo tako dolgo, dokler se mu ni končno spotaknilo in je bilo njegovo nepošteno delo odkrito ter ugotovljen poneverjeni znesek 226.000 dinarjev.

Ko se je Kulič zagovarjal pred Okrožnim sodiščem v Mariboru, je sicer priznal, da si je prilastil denar, zagovarjal pa se je, da ga je nameraval knjigovodsko-revizijskemu centru vrniti in da si je denar takorekoč le izposodil. Sodišče pa temu njegovemu zagovoru ni verjelo, ker do odkritja zadeve ni nič vračal in samo jemal, prav v tistem času dozidaval svojo hišo in je rabil mnogo denarja za alkoholne pijače... Ker pa je do glavne obravnave vso škodo povrnil, je bil obsojen le na deset mesecev zapora.

Čudovito draga vožnja

Mlad carinski pripravnik Božidar Telebo je bil meseca aprila glavni dežurni na Carinarnici v Mariboru. Nakljućje je hotelo, da je prav tega dne mariborski zdravnik dr. Z. L. uvozil preko Šentilja v Jugoslavijo popolnoma nov osebni avto. Ker je bil že večer, carinski organi niso mogli izvršiti ocarinjenja. Avto so postavili pred carinsko poslopje, na Telebovo zahtevo mu je dr. L. moral izročiti avtomobilske ključe.

Lahko si predstavljamo veliko zdravnikovo začudenje, ko prihodnjega dne ni našel nikjer svojega avtomobila. Le počasi se je pojasnila skrivnost. Telebo je v kasnih večernih urah z zaupanimi ključi odprl avto in se odpeljal po mestu na sprehod. Baje se je sicer pri vojakih učil šofirati, a njegova vožnja je bila kaj kratka: Po nekaj metrih hitre vožnje se je v Maistrovi ulici z vso silo zaletel v obcestno drevo in avto je postal na poi razbitina.

Božidar Telebo se je zaradi zlorabe uradne dolžnosti in ogrožanja javnega prometa moral zagovarjati pred sodiščem. Dejanje je odkritosrčno in skesano priznal. Ker je bil doslej nekaznovan in je dejanje storil iz nedvomne lahkomiselnosti, je bil obsojen na pogojno kazen devetih mesecev zapora.

To pa je bilo šele prvo dejanje. Dr. L., toži namreč pred civilnim sodiščem Upravo carin. Zahteva nov avto, postavljen pred mariborsko carinarnico. Uprava carin pa bo lahko obdržala razbiti avto, katerega popravilo bo stalo po sedanjih predvidevanjih najmanj poi milijona dinarjev. Končni račun pa bo moral seveda še dolga leta plačevati Božidar Telebo... n. o.

EPY

Fran Lhotka:
Dve hrvatski rapsodiji
a) Slepčeva
b) Žetvena

Josip Klima s Komornim orkestrom Zagreb.
Dirigent: Igor Gjadrov

OB VSAKI PRILIKI
NARTA sport KREMA
OB VSAKEM VREMENU

Na RAZSTAVIŠČU »MARIBORSKEGA TEDNA« Vam nudi

Tovarna avtomobilov Maribor

ogled svojih vozil

ki si jih lahko nabavite

po ugodnih kreditnih pogojih

in sicer z 20 % lastno udeležbo,
3 % obrestno mero ter
5-letno dobo odplačila posojila

Kredit odobrava podružnica Investicijske banke v Mariboru na podlagi prošnje, ki jo posreduje TAM.
Izkoristite ugodne kreditne pogoje ter nedavna znižanja cen vozilom:

kamion »Pionir«, nosilnosti 3 tone		3,050.000 din
kiper »Pionir«, nosilnosti 3 tone		3,780.000 din
avtocisterna za fekalije »Pionir«, 3 m³		4,080.000 din
avtobus »Pionir«, standardni, 25-sedežni		5,600.000 din
avtobus »Pionir«, polturistični, 25-sedežni		5,700.000 din
avtobus »Pionir«, turistični, 25-sedežni	od	6,100.000 din
	do	6,500.000 din

Vse informacije

v zvezi z odobravanjem kredita in sklepanjem pogodb dobite na razstavišču »MARIBORSKEGA TEDNA«, v paviljonu Tovarne avtomobilov Maribor, kakor tudi v sami prodajalni

»TAM«, MARIBOR, GLAVNI TRG 25

JEFFERSON FARJEON

22

TEMNA NOČ

»Zdi se mi,« je spet povzel besedo Paul, »da se nekaj zelo pomembnega šele pripravlja. Za sedaj pa ni mogoče vedeti, ali so v to zapletene samo štiri osebe, ki ste jih malo prej našteli ali lahko pričakujeva še druge... Preden sva se vzpela po stopnicah, je Hall namreč stopil še do vežnih vrat in jih odprl. Imel sem vtis, da se mu je zdelo, kakor bi nekoga slišal in da mu ni bilo mar, če bi jaz vedel, za koga gre... Vendar ni bilo nikogar...«

»Nemara je pričakoval Joea,« je glasno pomislila Grace.

»Morebiti; tega se nisem spomnil. Toda samo s tem si še ne bi mogel pojasniti važnega dogodka, ki ga pričakuje Hall. Ne pozabiva, da morava misliti, če bi slišala kakšen hrup, da ga povzročajo edinole prikazni. Prav tako bi lahko po Hallovem pripovedovanju on sam postal žrtev prividov! Če bi pa slišala zvoniti telefon, potem bi to bilo — ne pozabiva — delo kakšne vile!«

Kenneth se je posmejal, ne da bi zatajil svoj odpor, in dodal:

»Kaj ta človek res misli, da bova požrla vse te laži? In potem še največjo laž, ko je prištel k vsem strahovom še nekakšno prikazno letalo! To, da ga ne vidite z našega okna, še ne pomeni, da letala ni kje v bližini.«

Paul je opazil, da ga dekle posluša samo z enim ušesom. Zato jo je vprašal:

»Kaj pa vam je?«

»Mislila sem na kolo... Ali ste ga pustili zunaj?«

»Da.«

»Ali ne bi bilo bolje, če bi ga skrili?«

»Ali se nemara bojite, da ga bo videl Joe, ko se bo vrnil?«

»Da. Kdo ve, kaj bi v takem primeru storil?« Paul je zamahnil z roko.

»To se mi ne zdi niti kdo ve kako važno! Vsekakor je ugotovil, da mu je nekdo kolo vzel. Zadovoljil se bo s tem, da bo to potožil vašemu sorodniku ali Hallu... Bržkone prej vašemu sorodniku, ker je šel v London po dogovoru z njim; oba sta v zelo nerodnem položaju in gotovo ne bosta tvegala, da ga še bolj zapleteta zaradi tega, ker si je nekdo sposodil kolo.«

»Ali ne dopuščate, da je policija prišla zaradi tatvine kolesa?«

»Ne,« je odvrnil Paul in se zadržano smehljal.

Ali ne bo nič več dodal? Grace je umolknila, da bi spregovoril in ji vse pojasnil. Želela je, da bi zvedela, kaj ga tare, odločila pa se je, da ga k temu ne bo silila. Popolnoma mu je zaupala in četudi bi ga policija še enkrat iskala, ne bi nobena reč mogla omajati njenega zaupanja. Vnaprej mu je odpustila vse, karkoli bi bil storil.

Ko ga je nepremično gledala, pri čemer se je Paul izogibal njenemu pogledu in vztrajno strmel proti ozkemu oknu, se je spraševala, ali se bo Paul naposled odločil in ji zaupal... Gotovo bi ji bilo laže, saj ji je čuden strah stiskal srce.

Paul se ji je zdel še zmerom skrivnosten. Čeprav je po njunem prvem srečanju postal veliko bolj prijazen in priljuden, je bilo v njegovem vedenju še vedno nekaj grobega, kar jo je zelo motilo.

Njun molk je pretrgal nenaden hrup, ki je prihajal iz pritličja. Prisluhnila sta in zaslišala, kako nekdo na vso moč teče. Slišala sta, kako je pritekel v prvo in potem v drugo nadstropje. Grace je planila pokonci, Paul pa je že prisluškoval pri vratih.

Hrup je pojenjaval, potem pa je bilo spet vse tiho. Paul je prislonil uho na vrata in rekel skozi zobe:

»Če je bila to kakšna prikazen, je vsekakor zelo močna.«

Čez kakšen hip sta slišala v nadstropju nad seboj zamolkel udarec po nekih vratih.

»Kaj naj bi to bilo?« je tiho vprašala Grace.

»Morebiti je Joe, če se je vrnil... Ali pa je kdo drug. Gotovo je le, da ni bila gospa Weeks, saj ne bi mogla tako hitro teči.«

»Kdorkoli je že bil, gotovo ga je bilo zelo strah.«

»To bo držalo... Naj je bil kdor si bodi, slišati je bilo...«

Močan tresk, kot da je nekaj padlo prav nad njunima glavama, je prekinil njegove besede Naglo je prijel za kljuko in obrnil ključ...

»Pazite se!« je vzkliknila Grace.

Na stopnicah je bilo slišati korake

Trinajsto poglavje

KDO JE V STOLPU?

Tokrat se koraki niso spet oddaljili. Nasprotno: vedno glasnejši so bili in ustavili so se pred vrati njune sobe. Potem je potrkalo.

»Kdo je?« je vprašal Paul.

»Kaj še ne spite?« sta zaslišala Wilberta Halla. »Ali lahko vstopim?«

Ne da bi čakal, kaj bosta odgovorila, je odprl vrata. Paulu je bilo močno žal, ker jih je malo prej odklenil. Čeprav ni mogel zatajiti svoje jeze, je Hall razpotegnil obraz, kot da se smehlja, in rekel:

»Prišel sem, da bi zvedel, če je vaši soprogi že bolje.«

Medtem ko je govoril, je ves čas z očmi begal po sobi.

»Bolje mi je, hvala,« je odgovorila Grace in se trudila, da bi bila vljudna. Hotela je, da ne bi prišlo do prepira, čeprav ji je bilo jasno, da je neizbežen.

»Sijajno, sijajno!« je rekel Hall, ne da bi prenehal z očmi preiskovati vse kote v sobi, zlasti še prostor za zaveso. »Upam, da ni nihče... Hočem reči, da vas ni nič vznemirilo.«

»Sem ni bilo nikogar, razen vas,« je odgovoril Paul. »Zakaj pa naju to sprašujete?«

»Oh, kar tako! Lahko bi se zgodilo, da bi videli Wiliama Rdečelasca*, ali nekoga, ki mu je podoben.«

»Nekdo se je res sprehajal po gradu... Še bolje bo, če rečem, da je nekdo bežal po dvorcu.«

»Ali res? Kdaj pa?«

»Tik preden ste prišli. Nekdo je tekel po stopnicah, potem pa... Ali je nad najino še kakšna soba?«

* William II. angleški kralj od l. 1087 do 1100.

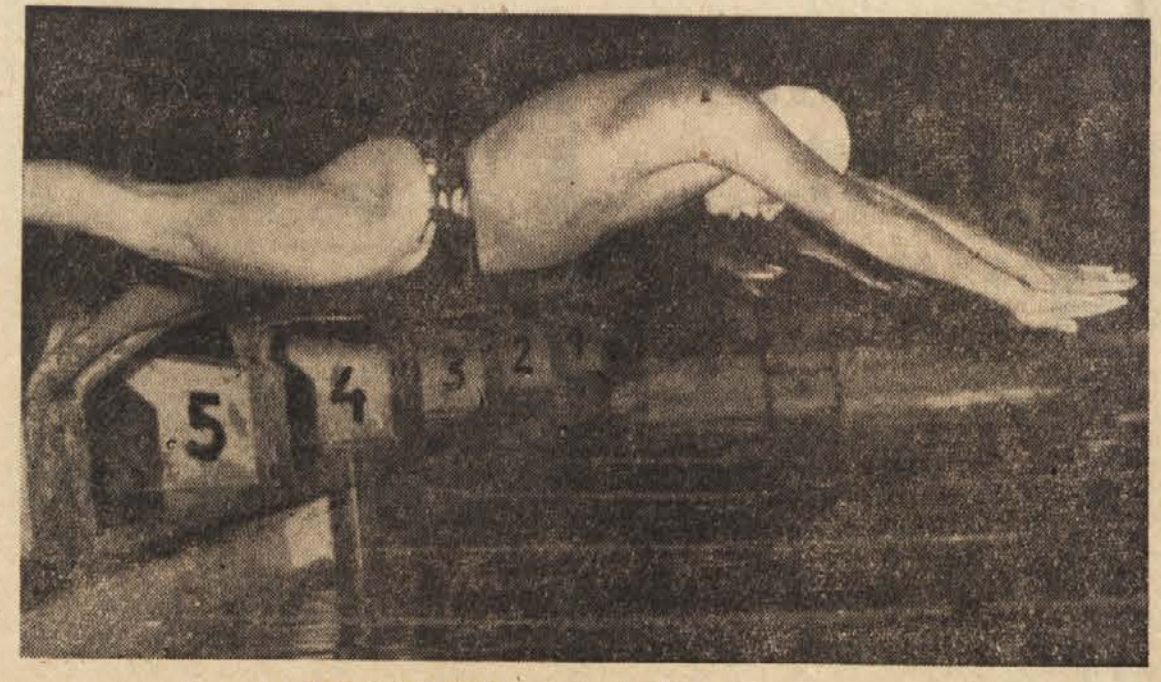

Kolezija: start Brinovca in drugih na 400 m prosto

ZA JUBILEJ PLAVALNEGA KLUBA »LJUBLJANA«

Nov državni rekord Brinovca

400 m prosto preplaval v 4:44,4 min. — Moštvo »Ljubljane« zmagovalec vaterpolo turnirja

Ljubljana, 27. jul. Sinoči je plavalni klub »Ljubljana« s pestrim tekmovalnim programom na Koleziji zaključil svojo proslavo ob 10 obletnici ustanovitve. Ob tej priložnosti je Vlado Brinovec, član kranjskega Triglava, dosegel nov državni rekord na 400 m prosto — 4:44,4, pa tudi plavalci »Ljubljane« in drugih klubov. V vaterpolo turnirju je zmagala »Ljubljana«, ki je v odločilnem srečanju premagala drugo moštvo Primorja z Reke s 5:4 (4:2).

Razen Brinovčevega rekorda je bilo doseženih še nekaj dobrih rezultatov v plavanju. Tako je njegov mlajši brat Peter dosegel na 400 m prsto, drugo mesto z rezultatom 5:06,5, ki je za dečka, ki bo septembra star šele 14 let, nedvomno odličen rezultat. Tudi predstavnik mariborskih plavalcev Drofenik (Branik) se je s časom 5:19,0 na tej progi izkazal za solidnega crawlista. Nedvomno bi o njem na osnovi rezultatov, ki jih je dosegel lani na mladinskem prvenstvu Slovenije, lahko poročali še o boljših dosežkih, če ne bi imel v Mariboru tako slabih pogojev za trening.

Solidna rezultata sta na 200 m prsno dosegla tudi Pelc (Ljubljana) 2:50,3 in Zrimšek (Triglav) 2:54,3, zlasti pa mladinec Dekleva s časom 3:05,8. Na 100 m hrbtno je, kot je bilo pričakovati, zmagala Horvatova, (Ljubljana) z 1:26,0, kar pa zanjo ni razveseljiv rezultat. Tominškova (Lj) 1:35,8, Čebuljeva (Prešeren, Radovljica) pa z istim časom tretja. Mladinke so v hrbtnem plavanju dosegle razmeroma boljše rezultate in sicer Kočar (Rudar—Trbovlje) 1:29,0, Hočevar (Lj) 1:35,3, Purger (T) 1:36,3. Tudi od Kočarjeve smo pričakovali boljši rezultat, saj znaša njen osebni rekord 1:26,0. Pri moških je na sto metrov hrbtno zmagal mladinec Milan Košnik (T) z 1:10,3 pred Kaplanom (Celuloza Krško) 1:19,7 in Gasperinom (Lj) 1:20,5.

Horvatova je osvojila prvo mesto tudi na 100 metrov prosto z 1:19,3 pred Colnarjevo (T) v mrtvm teku oziroma z istim časom. Tretja je bila Koritnikova iz Trbovelj z 1:23,7.

Še nekaj v rekordu Brinovca Začel je prepočasi, toda po startu je izjavil, da rekorda sploh ni nameraval doseči, marveč rezultat okoli 4:49. Na vprašanje, ali mu je bilo teže plavati v sladki vodi — nedavno je dosegel za 2 desetinki slabši rekord v morski vodi — je odgovoril, da mu je vseeno, v kakšni vodi plava. Rekord v sladki vodi pa po našem mnenju je več velja kot v morski, kjer plavalci po večini dosegajo svoje najboljše rezultate.

Trener plavalcev kranjskega Triglava Dušan Brozovič je na naše vprašanje o tem, kakšen rezultat upa letos doseči z Brinovcem dejal, da okoli 4:40,0. Brinovec je potrdil njegove besede. Dejal je, da bo skušal doseči ta rezultat na treningu kandidatov za evropsko prvenstvo, ki se bo začel 10. avgusta v Kranju ali pa na izbirnih tekmah kandidatov za Budimpešto, ki bodo 22. avgusta.

USPEH VATERPOLISTOV »LJUBLJANE«

V vaterpolo turnirju je doseglo moštvo »Ljubljane« lep uspeh s tem, da je premagalo vse svoje nasprotnike. »Ljubljana« je igrala z naslednjo postavo: Basin, Kostija, Japelj, Marc, Vergelj, Adlešič, Volker. Najboljšega moža je imela »Ljubljana« v Volkarju, ki je v zanjo odločilnem srečanju s Primorjem dosegel 4 gole in po izenačenju 4:4 tudi zmagoviti gol, pa tudi sicer je bil najboljši strelec.

Točke: »Ljubljana« 6, Spartak (Subotica) 4, Primorje (Reka) 2, Neptun (Celje) brez točke.

Rezultati:
»Ljubljana« : Neptun 12:1 (5:0).
Spartak : Primorje 6:2 (2:2).
»Ljubljana« : Spartak 3:2 (1:0).
Primorje : Neptun 10:7 (6:4).
Spartak : Neptun 7:4 (2:3).
»Ljubljana« : Primorje 5:4 (4:2).

Brzojavke

● **BEOGRAD,** 27. jul. (Tanjug). V srečanju zvezne odbojkarske lige je v Beogradu Partizan premagal »Partizana« iz Novega mesta s 3:0 (15:8, 15:3, 15:1), Jugoslavija pa Crveno zvezdo s 3:2. Vprašanje državnega prvaka bo odločilo srečanje Jugoslavija : Železničar. V Mariboru pa je Branik premagal Maglića s 3:1.

● **BERLIN,** 27. jul. (Reuter). Ženska štafeta Vzhodne Nemčije je dosegla snoči v Leibzigu nov svetovni rekord na 4x220 yardov s časom 1:36,0 (prej Avstralija 1:36,3).

● **RIM,** 27. jul. (AP). Italijansko kolesarsko moštvo v postavi Gianetti Constantino in Arienti je premagalo v Rimu v vožnji hitrosti in zdržljivosti na dirkališču ekipo SZ (Vasjagačkin, Leonov, Kolumbet in Moskvin) s 4:3.

● **SAN REMO,** 27. jul. (Reuter). Amaterska boksarska reprezentanca Italije je premagala Zahodno Nemčijo s 14:6.

● **NIJMEGEN,** 27. jul. (AP). Atletska reprezentanca Zahodne Nemčije je premagala Nizozemsko s 199:107 pri moških in 70:40 pri ženskah.

● **GSTAD** (Švica), 27. jul. (AP). V finalu mednarodnega teniškega turnirja v Gstadu je Avstralec Ashley Cooper premagal rojaka Fraserja z 2:6, 3:6, 7:5, 6:4, 6:3.

● **BEOGRAD,** 27. jul. V prvi finalni tekmi za mladinsko državno nogometno prvenstvo je Partizan premagal Crveno zvezdo s 7:0 (5:0).

● **MARSEILLE,** 27. jul. (AFP). Beograjsko nogometno moštvo Radnički je danes premagalo Olimpique iz Marseillea s 5:3.

Utrudljivo prvenstvo atletov

Vzlic temu novi državni rekordi: Olga Gere — 163 cm v višino, Brodnik 6308 točk v deseteroboju in švedska štafeta Crvene Zvezde — Lorger 14,1 na 110 m

Murat zmagovalec na 1500 m

Beograd, 27. jul. — Danes je bilo končano državno atletsko prvenstvo za posameznike, ki je trajalo tri dni. Najboljši rezultat je vsekakor dosegel Stanko Lorger, ki je po sedmih (!) predtekih v finalu potreboval na 110 m z ovirami 14,1 sekunde, kar je le 0,1 sekunde slabše od državnega rekorda in rezultat evropske vrednosti. Lorger je vsekakor najbolj pripravljen izmed naših kandidatov za evropsko prvenstvo, vendar je, kot sam pravi, »utrujen od številnih tekmovanj«.

Državno prvenstvo se ni končalo brez rekordov. Olga Gere (Vojvodina) je dosegla nov jugoslovanski rekord v skoku v višino z rezultatom 163 cm. V deseteroboju je dosegel nov državni rekord Brodnik (Kladivar) s 6308 točkami. V švedski štafeti 400 × 300 × 200 × 100 m pa so dosegli nov državni rekord atleti Crvene zvezde Savić, Dovijanić, Pecelj in Dragašević z rezultatom 1:57,6.

Rezultati — 300 m steeple-chase: Hafner 9:10,4, Span (oba »Ljubljana«) 9:11,1 (mladinski državni rekord), Tratnik (O) 9:21,3. 110 m ovire: Lorger 14,1, Vucelić 14,7, Rukavina (14,6). — 400 m članice: Rajkova 58,7, Kovačeva 1:04,8, 4 × 100 m ženske: Crvena zvezda 60,4, »Maribor« 52,4.

200 m: Savić (CZ) 22,1, Oslaković (P) 22,3, Petrović (CZ) 22,4; 400 m: Snajder (M) 48,1, Grujić (P) 49,2, Kovač (ASK) 50,1; 1500 m: Murat (D) 3:43,9, Važić (Kladivar) 3:46,5, Radišić (CZ) 3:52,7.

Ženske: 80 m ovire: Babović (11,7, Sinić 12,3, Ostrouška (Branik) 12.4; 200 metrov: Šikovec (Kladivar) 25,2, Duplančič (CZ) 26,1; 800 m: Rajkova (CZ) 2:18,9, Slamnik (Kladivar) 2:19,7, Dokonal (M) 2:22,3.

Rezultati — 110 m ovire: Robinson 13,9, Jones (oba ZDA) 14,0, Mikailov (SZ) 14,2, Petrov, 14,5 400 m: Davis 45,6, Southern (oba ZDA) 47,3, Rahmanov 47,5, Nikolski (oba SZ) 48,0, 100m: Murchison 10,2 Collymore (oba ZDA) 10,2, Bartenjev 10,4, Konovalov (oba SZ) 10,4, kladivo: Connolly 67,28, Hall (oba ZDA) 64,94, Samoevetov 64,65, Krivonosov (oba SZ) 62,47, Palica: Bulatov (SZ) 450, Morris (ZDA) 440, Černobaj (SZ) 430, Brewer 430 (ZDA).

4x100 m: ZDA 39,6, SZ 40,3, krogla: O'Brien 19,14 Long (oba ZDA) 17,77, Lošinov 16,98, Lipsnis (oba SZ) 16,70, daljina: Sheiby (ZDA) 794, Ovsejan (SZ) 776, Jackson (ZDA) 749, Fedosjev (SZ) 738, hitra hoja na 20 km: Spirin: 1:33,43, Guk (oba SZ) 1:35,06, 10.000 m: Žukov 29:59,8, Desjačikov (oba SZ) 30:20,4, Smatra 31:11,4, Mackenzie (oba ZDA) ni prišel na cilj.

Ženske — višina: Ceničik 165, Dolia (obe SZ) 165, Brown 155, Thomas (obe ZDA) 155, 100 m: Jonnes (ZDA) 11,6, Daniels Maslovskaja (SZ) 11,9, disk: Ponomareva (SZ) 51,34, Brown (ZDA) 49,41, Zeolotukina (SZ) 48,43, 4x100 m: ZDA 44,8, SZ 45,4, kopje: Zalegaitite 50,16, Svetkova (obe SZ) 49,33, Larney 48,53, Vershowen (ZDA) 47,23.

»Dvoboj stoletja«

Po prvem dnevu atletskega srečanja ZDA : SZ vodijo ameriški atleti s 83:75 — Rezultati blizu svetovnih rekordov

Moskva, 27. jul. (TASS). Danes se je začel v Moskvi »dvoboj stoletja«, kot imenujejo srečanje najboljših atletov ZDA in SZ. Že prvi dan so bili doseženi odlični rezultati tako na 400 in na 100 m. Presenečenje je zmaga Bulatova (SZ) v skoku s palico, poudariti pa je treba, da nista nastopila v moštvu ZDA niti Bob Gutowski in Bob Richardson, ki sta na prvih mestih svetovne rang liste. Po prvem dnevu vodijo ZDA s 83:75. Vreme je bilo vetrovno.

Zelo zanimiva je bila tudi disciplina met kladiva, ki se je končala s presenetljivo zmago svetovnega rekorderja Harolda Connollyja — 68,68 m, ki pa je zaostal za več kot 1 meter za svojim svetovnim rekordom.

Visok, toda zaslužen poraz

Elektrostroj : Krim 6:0 (3:0)

Zagreb, 27. jul. — Na igrišču »Zagreba« je v kvalifikacijski tekmi za vstop v II. zvezno nogometno ligo Elektrostroj premagal Krim s 6:0 (3:0). Pred 2000 gledalci je sodil dobro Rukavina iz Varaždina. Vreme je bilo ugodno za igro. Strelci: Petrović v 8. in 38., Jagušt v 48., Milošević v 56. in 84. ter Kristović v 89. minuti (z enajstmetrovko).

Elektrostroj: Skorić, Stajncer, Sefaj, Kristović, Sak, Ranogajec, Samari, Petrović, Milošević, Jagušt, Kežman.

Krim: Hlebec, Bunc, Rozman, Škarba, Erzar, Česen, Bergelj, Kastelic, Marjanović, Toni, Malec.

Dvoboj v Zagrebu ni izpolnil pričakovanj. To je bila povprečna tekma, ki so v njej bili domači boljši in zasluženo zmagali. Vendar tudi Elektrostroj ni pokazal kaj več od povprečka. Njegov uspeh gre predvsem na račun učinkovitih realizatorjev, ki so kar šestkrat zatresli mrežo Krimovega vratarja. Le-ta ni kriv za prejete gole, pač pa je krivec za poraz napad, ki mu danes ni šlo. Domači so bili tudi bolj požrtvovalni in borbeni ter so uspešneje kombinirali. V Krimovem napadu je bil nekoliko boljši od ostalih Marjanović, v obrambi pa Bunc in vratar. Pri domačih so bili najboljši Kristović, Petrović in Kežman, ki je bil po splošni oceni najboljši igralec tekme.

Sodnik Rukavina ni imel težavne naloge in jo je opravil z uspehom — brez napak. **J. P.**

Brionska regata

Pulj, 27. jul. Začela se je druga brionska regata pod pokroviteljstvom predsednika republike Tita. Na tem velikem tekmovanju sodeluje 139 jadrnic s prek 400 člani posadk iz 22 društev. Pokal predsednika Tita brani Mornar iz Splita.

Metalac : Odred 1:1 (1:0)

Sisak, 27. jul. Danes je bila odigrana kvalifikacijska nogometna tekma za vstop v drugo zvezno ligo med Metalcem in Odredom. Tekma se je končala neodločeno 1:1 (1:0). Strelca: Zdolšek v 16. minuti za Metalac in Hacler v 67. minuti za Odred. Pred 600 gledalci je sodil Tikica Marković iz Beograda.

Odred: Mozetič, Medved, Udovič, Piskar, Berginc, Limo, Kranjc, Cuban, Hacler, Klančišar, Halilagič.

ZVEZNA VATERPOLO LIGA

Državni prvak premaga

Split, 27. jul. Po zelo zanimivi igri v srečanju zvezne vaterpolo lige je Mornar premagal svojega lokalnega rivala in državnega prvaka Jadrana s 6:5 (2:4). Obramba Jadrana je po prvem polčasu, ko je dominirala v bazenu, morala po odmoru popustiti pred ostrimi in hitrimi napadi Mornarja, ki je dosegel še štiri gole in tako osvojil dragocene točki. V plavalnem delu programa je zmagal Mornar z 69:39.

Na Reki pa je v vaterpolu Jug premagal Primorje s 3:1 (3:0). Sodnik Knežević je oškodoval domače moštvo.

Ženski finale na 100 yardov na britanskih igrah v Cardiffu: zmagovalka Marlene Matthews (na desni) — 10,6 sek, na levi je svetovna rekorderka Betty Cuthbert (obe Avstralija), med njima Angležinji Young in Weton

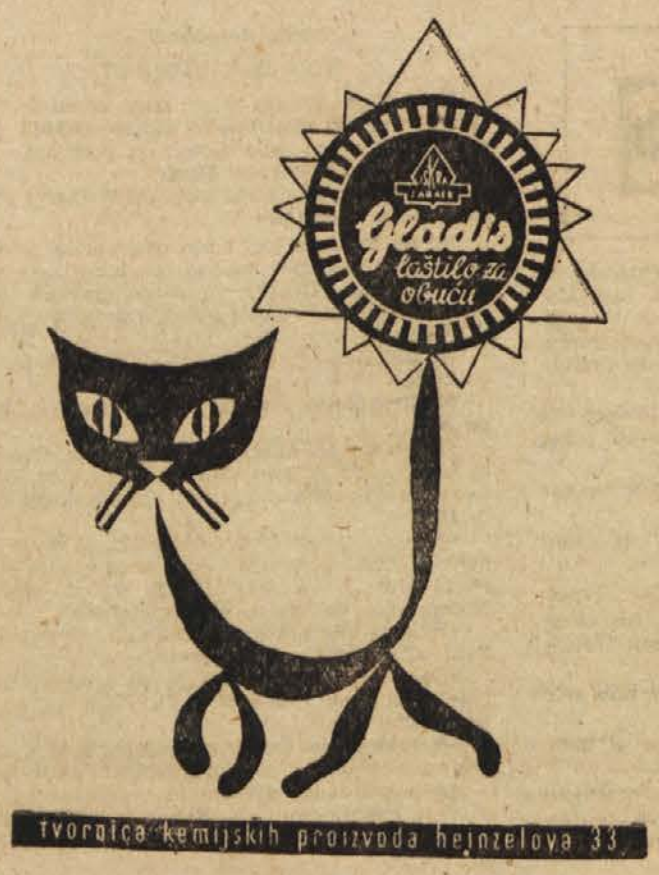

Šport na »Mariborskem tednu«

DOBRE IGRE TENISAČEV

Maribor, 27. julija. — V Ljudskem vrtu so nadaljevali III. teniški turnir za prehodni pokal Mariborskega tedna. V četrtfinalnih igrah članov so bili doseženi naslednji rezultati: Toš : Ferenčak 4:6, 6:3, 6:2, Šatler : Bergant 6:2, 6:2, Bobek : S. Grmovšek 6:4, 8:6, Mesarič : Korbar 7:9, 6:1, 6:0. Igre so bile prav lepe in lahko ugotovimo, da teniški šport v Mariboru napreduje. Pri članicah je v polfinalu Truda Lovrec premagala Kranjčičevo 6:0, 6:0, Helena Lovrec pa Kačičnikovo 6:2, 9:11, 7:5.

Jugoslovan Vuković četrti

Opatija, 27. jul. Francoz Robert Berger je zmagal na VII. jadranskem ralyju, ki se je začel 23. julija in je potekal po hrvatskih, slovenskih in bosanskih cestah. Berger je dobil 2,9 kazenske točke. Na drugem mestu je Sved Anderson s 6,5 na tretjem Levy (Zahodna Nemčija) z 11,1 na četrtem pa Jugoslovan Vuković s 16 kazenskimi točkami.

Jeseniški kegljači premagali »Grmoščico«

Jesenice, 27. jul. — V prijateljskem srečanju so jeseniški kegljači na svojem kegljišču premagali moštvo Grmoščice iz Zagreba s 6481:6414. Najboljši rezultati: Špec (J) 865, Pogeljšek (G) 863, Bobanac (G) 845, Crv (J) 836, Šlibar (J) 815, Smoljanović (G) 810, Vsi ostali rezultati so izpod 800.

Tako kot kegljaški dvoboj je bilo tudi srečanje košarkaric Jesenic in Lokomotive iz Zagreba v okviru jeseniškega občinskega praznika. **Zmagale so gostje z 52:35 (31:19).**

ZMAGALA JE REPREZENTANCA MARIBOR

Na malem stadionu v Ljudskem vrtu so v soboto popoldne in nedeljo dopoldne izvedli turnir mestnih reprezentanc Ljubljane, Čakovca, Varaždina in Maribora v malem rokometu za moške. Igre so bile zelo živahne, deloma pa nekoliko preostre. Pokal Mariborskega tedna si je priborila reprezentanca Maribora, ki je premagala vse tri nasprotnike, na drugo mesto so se uvrstili hitri Varaždinci, tretja je bila Ljubljana, četrti Čakovec.

Rezultati: Maribor : Varaždin 11:10 (6:6), Ljubljana : Čakovec 8:8 (4:3), Maribor : Ljubljana 14:6 (4:2), Varaždin : Ljubljana 12:9 (7:5), Maribor : Čakovec 12:4 (3:2) in Varaždin : Čakovec 11:7 (8:3).

Gradec : Maribor 4:7 (1:2, 3:3). Tehnično odlični Avstrijci so naleteli na borbene Mariborčane. Nekaj minut pred koncem regularne igre so domačini vodili s 3:2, nakar je sodnik dosodil prestrogo enajstmetrovko, s katero so Avstrijci izenačili. Podaljšek 2x10 minut ni prinesel odločitve, pri streljanju petih enajstmetrovk pa so Gradčani zadeli štirikrat, Mariborčani pa enkrat.

Varaždin : Beograd 8:1 (4:1). Beograjčani so poslali v Maribor spet slabo, neborbeno vrsto z izgovorom, da so njihovi najboljši zavzeti s finalom za mladinsko državno prvenstvo, v katerem nastopata Partizan in Crvena zvezda. Mladinci Varaždina so predvedli odličen nogomet in navdušili okrog 600 gledalcev.

Zadnji dan turnirja je Gradec v finalu premagal Varaždin s 3:0 in osvojil pokal »Mariborskega tedna«, v boju za tretje mesto pa je Maribor v podaljšku premagal Beograd s 3:2. V regularnem času je bila tekma končana neodločeno 2:2.

Reprezentanca Maribora je dobila kot najbolj disciplinirana enajstorica posebno nagrado.

Sodniki na vseh tekmah niso zadovoljili. Gledalcev je bilo danes nad tisoč. **E. B.**

SLALOM ZA AKOM

Dober start mladincev

Kranj, 27. jul. Danes je bilo za Akom tradicionalno slalom tekmovanje v okviru proslav jeseniškega občinskega praznika. Tekmovanje je organiziral smučarski klub Jesenice. Na progi 300 m s 70 m višinske razlike in 22 vratci je nastopilo 15 članov, 3 članice in 9 mladincev.

Rezultati: člani: Zugovic (Jesenice) 66,5, Stanko Klinar (J) 67,0, Janez Gorjanc (Triglav) Kranj 69,0, Ciril Praček (J) 70,2.

Članice: Majda Ankele (Triglav) 80,4, Lojzka Praček (J) 80,6, Maja Rutar (T) 81,8. Startala je tudi Slavica Zupančič, vendar danes ni imela sreče in je potem, ko je izpustila vratca, od tekmovanja odstopila.

Mladinci: Resman (Askö, Beljak) 68,0, Andrej Klinar 69,2, Wagenhofer (Askö, Beljak) 71,0, Ciril Cop (Jesenice) 72,0. V moštvenem plasmaju (trije člani + 2 mladinca + ena članica) so zmagale Jeseniče 425,6, Kranj 461,0, Askö (Beljak) 561,1. G. F.

SVETOVNO PRVENSTVO V ROKOBORBI

RAZREDČENE VRSTE

Budimpešta, 27. jul. — V nadaljevanju svetovnega prvenstva v rokoborbi v Budimpešti je v četrtem kolu Vukov izvojeval čisto zmago nad Irancem Pazarijem. Ta borba je potekla v znamenju velike tehnične premoči jugoslovanskega rokoborca. Tudi Horvat je v welter kategoriji premagal Finca Niemija v zelo lepi borbi. Niemi se je dobro boril, vendar je Horvat zbral več točk, kar mu je prineslo zmago po točkah. Bora Vukov se je v muški kategoriji enakovredno boril z Madžarom Kerekesom. Neodločen rezultat tega srečanja je realen. Manj sreče pa je imel Gološin, ki je po točkah izgubil s Turkom Sileom.

V tretjem kolu je Horvat premagal Čehoslovaka Makhedo po točkah, Šimić pa se s šestimi negativnimi točkami ni mogel uvrstiti v četrto kolo.

Naši tekmovalci imajo po četrtem kolu naslednje število negativnih točk: Vukov 7, Horvat 4 in Gološin 8. Gološin je končal tekmovanje in deli v skupnem plasmaju četrto in peto mesto s Fincem Ahokasom, Vukov pa se bori še naprej.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski film

OČKA, MAMICA, MOJA ŽENA IN JAZ

(nadaljevanje filma »Očka, mamica, služkinja in jaz«). Igrata Robert Lamoureux in Nicole Courcel. Tednik F. N. 30 samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9 do 11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Premiera avstrijskega barvnega biografskega filma

»MOZART«

V naslovni vlogi Oskar Werner. Tednik F. N. 30. Predstave ob 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9 do 11 in od 15 dalje.

KINO »SLOGA«: amer. barvni pustolovski film »Doživljaji kapetana Watta«. V nasl. vlogi Gary Cooper. Tednik: Predsednik Naser v Jugoslaviji (samo pri zadnji predstavi). Predstave ob 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat!

KINO »VIČ«: amer. barv. cinemascope film s tereofonskim zvokom »Trije za revijo«. Igra Betty Grable. Predstave ob 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat!

KINO »ŠIŠKA«: amer. barvni western »Poslednji Apač«. Igrata Burt Lancaster in Jean Peters Tednik F. N. 30. Predstave ob 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat!

KINO »BEŽIGRAD«: amer. barvni film »Želja«. Igrata Rock Hudson in Ann Baxter. Tednik: Predsednik Naser v Jugoslaviji. Predstava ob 20.30 Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9 do 11 od od 15 dalje.

MLADINSKI KINO LM: češki barvni film »Nekoč je živel kralj«. Predstavi ob 10 in 15.

»LITOSTROJ«: poljski film »Kanal«. Tednik št. 29. Predstava ob 20.

KINO »TRIGLAV«

Francoski barvni film

»Šentjernejska noč«

V glavni vlogi Jeanne Moreau. — Predstavi ob 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 17 dalje.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da se je smrtno ponesrečil naš dragi in ljubljeni sinko

BORIS LOVRENČIČ

Pogreb bo v torek, 29. julija 1958 ob 16. uri izpred hiše žalosti Dobrunje 41.

Žalujoči: očka Viktor, mamica Jožica, brata Joško in Vili, sestrica Marjetka ter ostalo sorodstvo.

Dobrunje, 26. julija 1958.

VESTI IZ KRANJA

»STORŽIČ«: ob 18 in 20.15: »Škoda, da si takšna«. Italijanski film. Zadnjič!

»PARTIZAN«: ob 20.30 amer barv. film »Skrivnostno močvirje«.

Z BLEDA

»BLED«: franc.-nem. barvni film »Cigan baron«. Predstavi ob 18 in 20.30.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniška dežurna služba: dr. Mihael Sajevic

KINO

»RADIO«: amer. barvni cinemaskopski film »Med nebom in zemljo«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: Zaprto.

OBVESTILO

Pogreb pokojnega

inž. MIRKA SKOKA

uslužbenca METALNE, tovarne konstrukcij in strojnih naprav, Maribor

bo v ponedeljek, dne 28. julija ob 16. uri s sprevodom iz tovarne METALNA na Teznem na Mestno pokopališče Maribor-Pobrežje

NENADOMA NAS JE ZAPUSTILA NAŠA DOBRA TOVARIŠICA IN SODELAVKA

EMILIJA BAŠ

VZGOJITELJICA IN ČLANICA ZVEZE KOMUNISTOV TER ZVEZE BORCEV

POGREB POKOJNICE BO V PONEDELJEK, DNE 28. JULIJA 1958 OB 17. URI IZ ANDREJEVE MRLIŠKE VEŽE NA ŽALAH V LJUBLJANI

KRANJ, DNE 27. JULIJA 1958

INDUSTRIJSKA GUMARSKA ŠOLA KRANJ
TOVARNIŠKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE
KOLEKTIV TOVARNE GUMIJASTIH IZDELKOV »SAVA« KRANJ

Dnevne novice

Navodila za III. fazo analitične ocenitve delovnega mesta, izredna publikacija strokovne knjižnice »Delo in varnost«, ki jo izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v Ljubljani, Parmova 33, bo izšla te dni v omejeni nakladi. Gospodarske organizacije naj pošljejo svoja naročila najkasneje do 31. julija, ker kasnejših naročil ne bomo mogli upoštevati. Knjiga stane 300 din. (Iz vsebine: Problematika izvajanja ocenitve delovnega mesta v I. in II. fazi, Navodila o točkovanju in rangiranju, Koriščenje analitične ocenitve za organizacijo dela v podjetju in njene kadrovske službe.)

Parket ostane vedno čist in nov brez čiščenja, ako ga premažete z »ME-LUX« lakom. Nabavite ga pri »Opremotehni«. Ljubljana. Kidričeva 9.

Mleko za sončenje »EVELINE« proti rdečici in opeklinam od sonca so dobile drogerije.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA:
Ponedeljek, 28. jul. lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18
Torek, 29. jul. lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

KINO
UNION: francosko-jugoslovanski barv. cinemaskopski film »Goubbiah«.
PARTIZAN: ameriški barvni glasbeni film »Nežni akordi«.
UDARNIK: italijanski barvni film »Senso«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Torek, 29. jul. ob 20: Verdi: »Traviata«. Gostujeta tenorist Emilio Tossuto in baritonist Marcel Ostaševski. Izven.

CELJSKE VESTI

KINO
»UNION«: ruski barvni film »Prolog«, revol. drama.
»METROPOL«: ruski barvni film »Skrivnost dveh oceanov«.
»LETNI«: jugoslov. film »Svojega telesa gospodar«.

Carinarnica na Reki

bo prek licitacije 11. in 12. avgusta 1958 ob 8. uri v prostorih carinarnice na 10 Rujnu

javno prodala to-le blago:

ladijski motor jakosti 80 KM — električno 12-cilin. »Bosch«-črpalko — motorno kolo »moped« 49 ccm — osebni avtomobil znamke »Fiat 1100«, poškodovan — večje količine starega železa in različnih tekstilnih odpadkov kakor tudi stare železne sode — motor za čoln — harmonike različnih velikosti in znamk — šivalne stroje — radijske aparate — ročne ure — različne električne predmete — različno bižuterijsko in galanterijsko blago — različno tekstilno blago — naglavne rute, nylon nogavice, kopalne obleke, različno bombažno in volneno blago ter blago iz umetne svile, kakor tudi različno drugo blago v skupni vrednosti 5,628.875 dinarjev, kot začetne vrednosti za licitacijo.

Interesenti si lahko ogledajo blago v zgoraj navedenih prostorih in v carinskem skladišču št. 33 na Reki 7., 8. in 9. avgusta 1958, kjer dobijo tudi vsa potrebna pojasnila.

Pravico do sodelovanja pri tej javni dražbi imajo državne ustanove, gospodarske, zadružne in družbene organizacije.

V kolikor bi na javni dražbi 11. in 12. avgusta ostalo nekaj blaga neprodanega, bo dne 15. avgusta druga javna dražba, na kateri lahko sodelujejo *državljani* brez sodelovanja interesentov s prve javne dražbe.

Pred začetkom javne dražbe morajo udeleženci predložiti pismeno pooblastilo in kavcijo 100.000 dinarjev v bariranem čeku.

CARINARNICA RIJEKA

LUC NOSUN

Piše in riše: M. Bambič

9. Zelo se prestraši Luc in koj skrajša nos ter se potuhne pod rjuhe. Mimo okna pa že birič sopiha k tulečemu Cizaju, ki mu pokaže luknjo v podu. »Ha, razstreliti in oropati vas je hotel, pobalin nosati!« de birič in se spusti kar skozi luknjo naravnost k Lucu na posteljo. »Marš z mano!« ga nahruli. Videč pa kapljati izpod stropa cekine, hitro nastavi klobuk in požvižga: »Le noter! Za pričo zločina mi boste! Hehe!«

10. Grof se ni prav nič čudil, ko mu birič prižene ubogega Luca in pokaže priče zločina, svetle cekinčke. »To sem si že mislil, da za takim nosom ne more nič dobrega tičati,« de strogo. »V poboljševalnico te vtaknem,« nadaljuje, »ker za ječo si še premlad. Toda preje odsediš tam teden dni ob suhem kruhu in vodi, da si zapomniš, kdaj si hotel ropati cekine.« Tako odloči in nič ne pomagata Lucov jok in stok, prav nič.

RAZPIS

Komisija za uslužbenske zadeve pri občinskem ljudskem odboru Vrhnika razpisuje po določbah 21. člena Zakona o javnih uslužbencih (Ur. list FLRJ št. 53/57) naslednja delovna mesta za:

Referenta za predvojaško vzgojo in evidenco. Pogoji: srednja strokovna izobrazba, ustrezna praksa, dobre politične in moralne kvalifikacije.

Davčnega knjigovodjo. Pogoji: nižja strokovna izobrazba, vsaj dvoletna praksa, dobre politične in moralne kvalifikacije.

Šefa posredovalnice za delo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba, štiri leta prakse v državni upravi, dobre politične in moralne kvalifikacije.

Šefa odseka za narodno obrambo. Pogoji: srednja strokovna izobrazba, 8 let prakse v državni upravi in 4 leta pri delu referenta NO, dobre politične in moralne kvalifikacije.

Šefa odseka za notranje zadeve. Pogoji: srednja strokovna izobrazba, 8 let prakse v državni upravi, najmanj 4 leta službe v notranjem resorju in matični službi, dobre politične in moralne kvalifikacije.

Interesenti naj vložijo pravilno kolkovane prošnje s kratkim življenjepisom najkasneje do 10. avgusta 1958 na občinski LO Vrhnika — Komisija za uslužbenske zadeve.

DROBNI OGLASI

SELEKTOR »ZMAJ« z ali brez motorja, skoraj nov, prodamo ali izročimo kot prenos osnovnih sredstev zaradi tipizacije obrata. Semenski obrat »Mladi zadrugar«, Bačka Topola 2546

RAZPIS. Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij GP Gradbenik Izola razpisuje naslednja delovna mesta za: 3 kvalificirane strojnike za gradbene stroje na pogon z Diesel in bencinskimi motorji, 1 kvalificiranega strojnika za stolpni žerjav — žerjavista — s pooblastilom. Samska stanovanja so zagotovljena, družinska po dogovoru. Plača po dogovoru. Ponudbe z opisom dosedanjih zaposlitev poslati na GP Gradbenik Izola do 10. avgusta 1958. Ko 190-d

RADIO LJUBLJANA

Spored za ponedeljek, 28. julija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55.

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30—6.40 Reklame in obvestila - 6.40—6.45 Naš jedilnik — 8.05 Jutranji operni spored — 8.35 Ritmi Latinske Amerike — 9.00 Radijski roman — Balada o pesniku — VI. — 9.20 Pojeta ženski vokalni kvartet in mešani zbor — 9.40 Igra trio Dorka Škoberneta — 10.10 Baletni intermezzo — 11.00 Pet pevcev — pet popevk — 11.15 M. Lipovšek: Štiri skladbe za violino in klavir — 11.30 Za otroke: a) Janez in Marija Švajncer: Nezadovoljne igrače, b) 15 minut z otroškim pevskim zborčkom iz Gornje Radgone — 12.00 Melodije Alberta Ketelbyja — 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Franc Adamič: Pravi čas obiranja jabolk — 12.25 Nekaj narodnih zapoje Slovenski oktet — 12.45 Preludiji D. Kabalewskega — 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 13.30 Simfonične rapsodije — 14.05 Majhni zabavni ansambli v ritmu — 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 15.40 Listi iz domače književnosti — Ignac Koprivec: Hiša pod vrhom — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Popevka tega tedna — 17.15 Srečno vožnjo! (šoferjem na poti) — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Slovenski solisti vam igrajo — 18.45 Jugoslovanske zborovske skladbe — 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Iz našega arhiva zabavne glasbe — 20.45 Pisatelji o sebi: Alan Pryce — Jones — 21.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana — I. del — 22.15 Simfonični koncert Radia Ljubljana — II. del — 23.00—23.15 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda)

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAVSKI DOM«: amer. barvni vistavision film »Artisti in modeli«.
»SVOBODA II.«: avstrijski barvni zabavni film »Noč v Benetkah«. Predstavi ob 18 in 20.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
»ROGAŠKA SLATINA«: ameriški tehn. barv. film »Nezna pesem«.

SINDIKALNA PODRUŽNICA LESNE INDUSTRIJE NAZARJE

razpisuje mesto

kapelnika godbe na pihala

Pogoji: mlajša oseba z najmanj 5-letno prakso na mestih vodje godbe. Zaposlitev v lesni stroki pri podjetju Lesna industrija Nazarje. Družinsko stanovanje preskrbljeno. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe pošljite na sindikalno podružnico Lesne industrije Nazarje najkasneje do 10. avgusta 1958.

Narodna banka FLRJ, glavna centrala Beograd

BULEVAR REVOLUCIJE 15

razpisuje

splošni jugoslovanski anonimni natečaj

za izdelavo idejnega osnutka za projektiranje nove poslovne zgradbe za Glavno centralo Narodne banke FLRJ v Beogradu

Pravico do sodelovanja na natečaju imajo vsi državljani FLRJ in strokovne organizacije, ki so kvalificirani za dela te vrste.

Program in pogoje natečaja lahko dobite vsak delavnik od 8. do 13. ure (zahtevajte pri službi bančnih gradbenih investicij — IV. nadstropje, soba 406 — zgornji naslov), proti vplačilu kavcije 3000 dinarjev, ki bo vrnjena vsem udeležencem natečaja, ki bodo po oceni ocenjevalnega razsodišča izpolnili pogoje natečaja.

V ocenjevalnem razsodišču so: Vojin Guzina, direktor Zveznega zavoda za gospodarsko planiranje; Isak Sion, viceguverner Narodne banke FLRJ; Nikola Petrović, pomočnik glavnega direktorja Narodne banke FLRJ; Vojin Djordjević, šef službe za investicije Narodne banke FLRJ; arh. Bogdan Nestrović, profesor gradbene fakultete v Beogradu; arh. Božidar Tomić, profesor gradbene fakultete v Beogradu; ing. Vladimir Nenadović, predsednik stalne komisije za urbanistične posle ljudskega odbora mesta Beograda; Milo Milunović, akademski slikar, mojster in profesor Akademije za likovno umetnost v Beogradu; arh. Božidar Živadinović, arhitekt Narodne banke FLRJ; arh. Milorad Macura, predstavnik Društva arhitektov Srbije iz Beograda; Riko Marasović, predstavnik Društva arhitektov Slovenije iz Ljubljane; člana namestnika sta: arh. Aleksander Reševski, predstavnik Društva arhitektov iz Beograda, in arh. Ivo Štrukelj, predstavnik Društva arhitektov Slovenije iz Ljubljane.

Predvidene nagrade:

1. nagrada	**1,500.000 din**
2. nagrada	**1,000.000 din**
3. nagrada	**700.000 din**
4. nagrada	**500.000 din**
5. nagrada	**400.000 din**
Skupaj . . .	**4,100.000 din**

Dela, za katera bo ocenjevalno razsodišče mnenja, da so zadovoljila pogoje natečaja in katerih avtorji ne bodo dobili ene izmed teh nagrad, bodo prejela odškodnino po 50.000 dinarjev.

Rok za izročitev del je 5. januar 1959 do 12. ure. — Dela je treba izročiti na zgoraj navedeni naslov, kjer dvignete tudi program in pogoje natečaja.

V Beogradu, dne 14. julija 1958.

2574 **Narodna banka FLRJ — Glavna centrala**

List izdaja in tiska Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 - Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II tel 20-607 in 22-621 — Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III, tel 31-357 — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 22-492 — Naročninski oddelek Petkovškovo nabrežje 25, telefon 22-494 — Oglasni oddelek Kopitarjeva ulica 4, telefon 31-358 — Poslovalnica na Titovi cesti 18, telefon 22-329 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 600-705—1-1393 — Poštni predal 42 — Poštnina plačana v gotovini

V ospredju: ODNOSI MED LJUDMI

Večina ocenjevalcev, ki so se udeležili filmskega festivala v Berlinu, je mnenja, da je bila prireditev na visoki umetniški ravni in da so vsi najbolje ocenjeni filmi sevali idejo človečnosti. Kot primer navajajo film švedskega režiserja Ingmarja Bergmana »Na koncu poti«, ki je dobil Zlatega medveda, znano berlinsko prvo nagrado. — To je zgodba o profesorju, ki doživi šele na stara leta duševno preobrazbo. Ko naj bi za življenjsko delo dobil visoko nagrado, gre vase in spozna, da je bil vse življenje samovoljno ločen od pravega sveta. — V glavni vlogi je nastopil švedski igralec Victor Sjoestroem.

Berlinski festivalski spored je imel humanistično noto

Podobno idejo izpoveduje indijski film »Oči in dvanajst rok«, ki pripoveduje o človeškem odnosu med šestimi jetniki in njihovim paznikom. Ta je svojim varovancem tako zaupal, da so svobodno obdelovali zemljo.

Zanimiva je zgodba v filmu »Sovraštvo« Stanleya Kramerja s črnim Sidneyem Poitiersom v glavni vlogi. Belec in črnec sta skupaj zaprta, z verigami sta priklenjena drug k drugemu. Sovražita se, vendar imata skupni cilj: pobegniti. Ker sta prikovana, ne more pobegniti vsak sam. Šele na koncu, ko pretrgata verige, spoznata, da sta oba človeka in da se nimata za kaj sovražiti.

Solidarnost med ljudmi je osnovno vodilo letošnjega berlinskega filmskega festivala. Medtem ko je v filmu »Sovraštvo« opisana nesmiselna mržnja, pa filmska zgodba »Zima v Aleksandriji« propagira človeški odnos do sovražnikov v vojni. Zgodba: Britanska častnika in bolničarka se (leta 1942) peljalo z jeepom po puščavi proti Aleksandriji. Spotoma naletijo na vojaka, ki pravi, da je iz Južne Afrike. Vzamejo ga s seboj. Afrikanec pa je v resnici nemški vohun. Skupne težave združijo sovražnike. Angleži se odločijo, da bodo skušali rešiti Nemca. Vojaškemu poveljstvu ga ne izročijo kot vohuna, marveč kot navadnega ujetnika.

Humanistično noto ima tudi francosko-italijanski humoristični film »Postava je postava« v režiji Christiana Jaqua ter s Fernandelom in s Totojem v glavnih vlogah. To je zgodba o cariniku in tihotapcu, ki ugotovita po mnogih smešnih dogodkih, da sta doma iz iste obmejne vasi. Nenadoma se prejšnja sovražnika začneta pogovarjati kot prijatelja.

Kritiki naglašajo umetniško vrednost še dveh filmov, in sicer japonske »Prave ljubezni« nagrajenega režiserja Tadašija Imaja, in nemškega filma »Dekleta v uniformi«. »Prava ljubezen« pripoveduje o mladoletnem prestopniku, ki iz ljubezni do revnega dekleta opusti življenje nepridiprava. »Dekleta v uniformi« Geze Radvanyja pa so nova verzija filmske zgodbe, ki je doživela v tridesetih letih lep uspeh. V tem filmu je Romy Schneider pokazala mnogo igralskega daru, zato je nova verzija vsaj tako posrečena kot original.

Pohvalne ocene so dobili tudi nekateri drugi filmi, na primer Douglasa Kirka »Čas ljubezni in čas smrti« po znanem Remarquovem romanu, »Čudovite planine« Gabriela Axela, norveški film »Vrnitev v življenje« in grški »Ljudje izven zakona«.

Zlatnik v krompirju

Neka italijanska kmetica se je med pripravljanjem kosila močno začudila, ko se ji je nož ustavil v krompirju. Pritisnila je močneje: iz prerezanega krompirja se je zatrkljal napoleonski zlatnik.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

V DVEH VLOGAH

Avto brez šoferja

- *Letala že krmarijo z radijsko-električnimi in elektronskimi napravami. Kar spomnimo se na daljavo usmerjevanih raket, s katerimi polagajo nekatere dežele novo orožje na žrtvenik boga vojne. Spričo tega se človeku čudno zdi, kako da ni še nikomur prišlo na misel, da bi vstavil v avto, najbolj množično prometno vozilo, posebno napravo, ki bi preprečevala prometne nezgode.*

Nekaj načrtov za večjo varnost v cestnem prometu

Ker je na splošno prometnih in še avtomobilskih nezgod čedalje več, razmišljajo tehnični strokovnjaki tudi o tem. Ustrezne naprave bi morale določati smer in namesto voznika zavirati ali vsaj s svetlobnimi znaki opozarjati na nevarnost. Zanimivo je, da so nekateri ljudje že pred desetletji, ko je bil avtomobilski promet tako rekoč v povojih, predlagali najrazličnejše ukrepe za večjo varnost na cestah. Ob koncu prejšnjega in v prvih letih našega stoletja so razmišljali o tako imenovanih »avtomobilskih vlakih«, se pravi o vozilih, ki bi jih, prav kot vlak vagoni, sestavljali avtomobili. Povezani avtomobili bi torej v gosjem redu vozili v določeno smer.

Sodobni tehniki so se spomnili tega avtomobilskega vlaka in so se vprašali, ali bi takšna »cestna proga« ne bila uresničljiva z neke vrste podzemeljskim kablom na obeh cestnih robovih. Dva kabla bi določala smer vožnje. Problem zdaj prizadevno proučujejo, znanih pa je tudi že nekaj elektromehaničnih in elektrooptičnih zamisli. S temi vprašanji se ukvarja zlasti ing. Sworkyn iz Detroita.

Tehniki so baje že konstruirali majhne, komaj poldrugi meter dolge modele električnih avtomobilov, ki — tako zatrjujejo — le še čakajo na dokončno izdelavo. Tak avto bi usmerjal kabel, ki proizvaja električno polje določene frekvence. Kabel bi bil tik pod vrhnjo plastjo. Dokler je avto med obema kabloma na cesti, torej na pravem delu cestišča, signalne naprave pod motorjem mirujejo, brž ko se preveč približa robu ali sredini, pa začno delovati optični in zvočni signali. Poseben avtomat takoj naravna vozilo v pravilno smer.

Druga naprava naj bi preprečevala trčenje s kakršno koli kovinsko oviro, predvsem seveda z avtomobilom spredaj. Naprava bi bila urejena tako, da bi zavora po potrebi avtomatično prijela. Razen čelne bi bila v tem vozilu še bočna naprava, da bi ohranjala avto v primerni razdalji od tistega, ki bi ga skušal prehiteti.

Ko bo vse to urejeno in preizkušeno, bo mogoče upostaviti proge, na katerih bodo vzdrževali zvezo avtobusi brez šoferjev. Pravzaprav bi bila to vrsta motornih vozil, ki bi brzela po cesti v presledkih po trideset metrov, vozila pa bi s hitrostjo 50 km. Tako bi torej sodobno uresničili zamisel, ki se je rodila že pred petdesetimi leti, seveda pa bi bilo treba v ta namen zgraditi tudi posebne ceste s kabli in brez križišč.

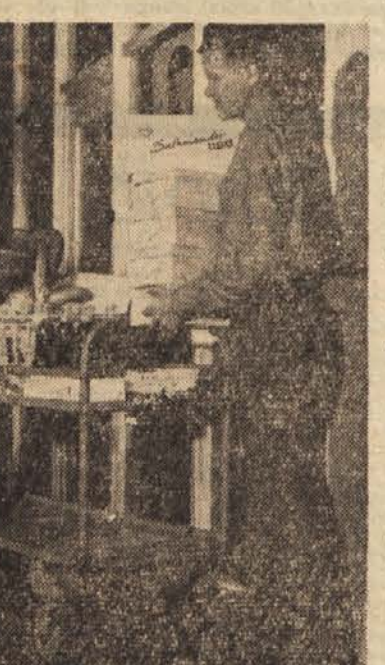

Neka tovarna čevljev v Stuttgartu je uvedla novost: opremila je pomožne delavce s kotalkami in jim tako olajšala delo na skupno tri kilometre dolgih hodnikih v delavnicah. Strežniki na kotalkah razvažajo malico za 10.000 delavcev in nameščencev

Japonske atomske ladje

Japonski znanstveniki pripravljajo graditev majhne poskusne ladje na jedrski pogon. Ta ladja bi jim dala vrsto podatkov za proučevanje atomskih reaktorjev kot pogonskih strojev v ladjah prihodnosti.

Nekaj japonskih industrijskih družb je napovedalo, da bodo že letos začele graditi ladje na atomski pogon. Gradili bi seveda predvsem velike cisterne s prostornino 80.000 ton, skoraj prav tolikšno tovorno podmornico, atomsko potniško ladjo in manjši plovni objekt, na katerem bi se mornarji usposabljali v novi tehniki. O tem je razpravljala tudi japonska komisija za atomsko energijo, ki je sklenila, da bo imela prva japonska atomska ladja 3000 ton nosilnosti.

Strokovnjaki napovedujejo, da bodo to ladjo splovili čez kake tri ali štiri leta. Po dosedanjih računih bi znašali gradbeni stroški skoraj tri milijone funtov. Pet šestin te vsote bi porabili za izdelavo atomskega reaktorja. Nekateri japonski znanstveniki pa menijo, da bi bilo treba začeti takoj, še preden bodo v drugih deželah znani rezultati sedanjih raziskav glede uporabe jedrske energije na ladjah.

Pojavi na Jupitru

Zvezdoslovci dobivajo z razvojem optike in drugih tehničnih panog moderne pripomočke, s katerimi prodirajo čedalje globlje v vesolje, hkrati pa natančneje proučujejo tudi planete. Ameriška zvezdoslovca Kypper in Langhan sta z novim teleskopom raziskovala planet Jupiter. Sklepata, da se na tem planetu ponavljajo našim ognjeniškim podobni izbruhi, ki občutno višajo temperaturo. Te izbruhe so prvič opazili pred dobrimi desetimi leti. Znanstvenika menita, da prihaja do njih zaradi velikih količin sproščene energije na površini planeta.

Po njunem mnenju pa ta višja temperatura v celoti ne pomeni kdo ve kaj, saj se je ta planet že precej ohladil in je na njem okoli 170 stopinj mraza. Izjavila sta, da so se spremembe na Jupitrovi površini pokazale prvič pred približno mesecem dni in da se izbruhi ponavljajo v rednih presledkih.

Miroljubni Tomaž

Thomas Clifton iz New Yorka ima »Urad za poravnavo«. Zelo ponosen je na svoj poklic, o katerem pravi takole: »Izžarevam dobro voljo, prizadevam si zgladiti spore in se pri tem sklicujem po potrebi na razum ali na čustva.«

Pol stoletja stara torta

V ameriškem mestu Omaha sta zakonca Kassel v krogu sinov in vnukov praznovala 50-letnico srečnega zakonskega življenja. Po kosilu je »zlata nevesta« postregla gostom s torto, ki jo je spekla že leta 1908, na dan svoje poroke. Takrat so gostje dobili polovico torte, drugo polovico pa je nevesta neprodušno zaprla v pločevinasto škatlo in jo hranila vse do zlate poroke. Torto je pred slavnostjo pregledal kemik, ki je ugotovil, da je užitna.

SVET v slikah

»Operacija odprta vrata« se imenuje ukaz komandanta bataljona v neki pariški vojašnici, ki jo lahko ob nedeljah obiskujejo radovedni civilisti, da si na kraju samem ogledajo, kako se rekruti učijo postiljati ležišča.

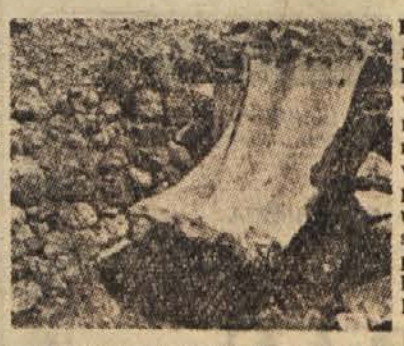

Pred svojo domačijo na visoki planoti v Britanski Kolumbiji je kmet Martin Chernault kopal vodnjak. Hotel je prodreti do talne vode, nenadoma pa je nekaj metrov pod površino naletel na votlino, v kateri je bil navzlic poletnemu času led. Tam si je uredil naravno ledenico (večja slika). Svilena zavesa na manjšem posnetku zakriva vhod v vežo, od koder vodijo vrata v ledenico, kjer je stalna temperatura dve stopinji

Največjo uro so izdelali za Niagarske slapove v Ontariu. Urni kazalec je dolg štiri, minutni skoraj šest metrov, tehtata pa vsak po 250 kg. Sekundni kazalec je dolg 7 m in nad 100 kg težak. Vsi so izdelani iz nerjavečih jeklenih cevi. Mehanizem je pod številčnico, poganja pa ga električni motor (2 KM). Številčnico prebarvajo dvakrat na leto. Na manjšem posnetku vidite ohišje za mehanizem velike električne ure

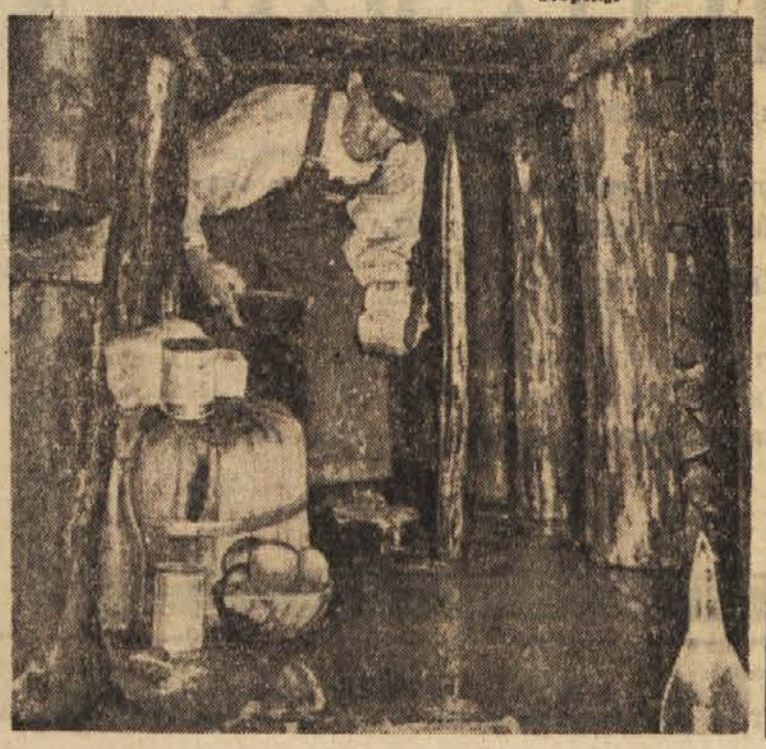

Roman stoletnice

Stoletna Marion Jones iz Edinburgha je pred kratkim zaključila svoj prvi roman z naslovom »Izpovedi starke«. Skoraj 80 let je zapisovala intimne misli in osebne doživljaje. Pred dvema letoma je vse to začela načrtno urejati in tako je ugledal luč sveta roman stoletne starke. Založnik upa, da bo šla knjiga spričo zanimive pisateljice dobro v denar.

Vagoni za dijake

Direkcija švedskih železnic je uredila za dijake, ki se od daleč vozijo v šolo, posebne vagone s šolskimi klopmi. Tam lahko dijaki pišejo naloge in se učijo. Dijaki so se pritožili, češ da v vlaku med vožnjo ni mogoče pisati. Direkcija je vztrajala pri svojem, zato je postavila na šolske klopi pisalne stroje.

Rešitelj

Z ograjenega dvorišča mestne konjedernice v Newportu je pobegnil buldog. Ponoči je začel kopati pod ograjo predor do svojih ujetih vrstnikov. Psi so kmalu sestali z rešiteljem. Naslednje jutro je konjederec debelo gledal: pobegnili so mu vsi psi.